

8 LAT
EDUKACJI
I NAUKI
2015-2023

Ministerstwo
Edukacji i Nauki

SPIS TREŚCI

KSZTAŁCENIE OGÓLNE I PODSTAWA PROGRAMOWA	05
KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI	15
ZNAJOMOŚĆ TRADYCJI I HISTORII	21
KONDYCJA FIZYCZNA I ZDROWIE	25
FINANSOWANIE EDUKACJI I WSPÓŁPRACA Z SAMORZADEM TERYTORIALNYM	31
SZKOLNICTWO ZAWODOWE	37
WYCHOWANIE I WSPARCIE UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI	45
EDUKACJA ZA GRANICĄ	55
SZKOLNICTWO WYŻSZE	61
NAUKA	67
INNOWACJE I ROZWÓJ	77
PROGRAMY I INWESTYCJE	89
WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	95

01

KSZTAŁCENIE
OGÓLNE
I PODSTAWA
PROGRAMOWA

REFORMA STRUKTURALNA I PROGRAMOWA

NOWY USTRÓJ SZKOLNY

1 września 2017 r. zaczął obowiązywać nowy ustrój szkolny. Dotychczasowy system, który składał się z: 6-letniej szkoły podstawowej, 3-letniego gimnazjum, 3-letniego liceum ogólnokształcącego, 4-letniego technikum, 3-letniej zasadniczej szkoły zawodowej oraz szkoły policealnej, uległ przekształceniu i obejmuje:

- ▶ 8-letnią szkołę podstawową,
- ▶ 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- ▶ 5-letnie technikum,
- ▶ 3-letnią branżową szkołę I stopnia,
- ▶ 2-letnią branżową szkołę II stopnia,
- ▶ 3-letnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy,
- ▶ szkołę policealną.

NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA

- ▶ wzmocnienie edukacji w zakresie języków obcych,
- ▶ nacisk na znajomość technologii informacyjno-komunikacyjnych i matematyki,
- ▶ praca metodą projektu oraz inne aktywne formy dydaktyczne,
- ▶ wzmocnienie edukacji historycznej,
- ▶ rozwijanie kompetencji czytelniczych,
- ▶ powrót do nauczania przedmiotowego – odejście od bloków przedmiotowych.

PRZYWRÓCENIE OGÓLNOKSZTAŁCĄCEJ FUNKCJI LICEUM

- ▶ wydłużenie o 1 rok okresu nauki w liceum,
- ▶ **powrót do klasycznego kształcenia przedmiotowego,**
- ▶ nauka języka łacińskiego i kultury antycznej lub lekcje filozofii,
- ▶ zwiększenie tygodniowego wymiaru godzin geografii, biologii, chemii i fizyki,
- ▶ nauczanie i uczenie się oparte na dochodzeniu i rozumowaniu naukowym, zdobywaniu wiedzy metodą doświadczalną,
- ▶ możliwość rozwoju własnych zainteresowań – każdy uczeń liceum realizuje co najmniej 2 wybrane przedmioty w zakresie rozszerzonym.

EFEKTYWNA NAUKA JĘZYKÓW OBCYCH NOWOŻYTNYCH

- ▶ zapewnienie kontynuacji nauczania pierwszego języka na wszystkich etapach edukacyjnych, tj. przez 12 bądź 13 lat,
- ▶ równomierny rozkład godzin nauczania na **pierwszy i drugi język** obcy zapewniający każdemu uczniowi szkoły podstawowej i liceum trzy godziny tygodniowo nauki pierwszego języka obcego oraz dwie lekcje w tygodniu drugiego języka obcego,
- ▶ nauka języka obcego jest **obowiązkowa już dla dzieci uczęszczających do przedszkoli.**

ZMIANY W EDUKACJI DLA BEZPIECZEŃSTWA

Uzupełnienie o nowy obszar zagadnień związany z edukacją obronną, w tym ćwiczeniami strzeleckimi:

- ▶ reagowanie w sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi (tzw. survival, w tym miejsca schronienia),
- ▶ zasady pierwszej pomocy w sytuacji wystąpienia zagrożenia z użyciem broni konwencjonalnej,
- ▶ w przypadku szkoły podstawowej wymagania z zakresu: terenoznawstwa, cyberbezpieczeństwa w wymiarze wojskowym, przygotowania do szkolenia strzeleckiego;
- ▶ w przypadku szkół ponadpodstawowych wymagania z zakresu: reagowania w sytuacji zagrożenia działaniami wojennymi, cyberbezpieczeństwa w wymiarze wojskowym, szkolenia strzeleckiego.

WYCHOWANIE KOMUNIKACYJNE – EDUKACJA W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA W RUCHU DROGOWYM W SZKOLE PODSTAWOWEJ

Celem zmian w podstawie programowej przedmiotu **technika** (klasy IV-VI szkoły podstawowej) jest lepsze przygotowanie uczniów do bezpiecznego zachowania się w ruchu drogowym (jako pasażer, pieszy, kierujący rowerem lub innymi urządzeniami wykorzystywanymi w ruchu drogowym, takimi jak: hulajnogi elektryczne, urządzenia transportu osobistego, urządzenia wspomagające ruch).

RADA RODZICÓW

Zwiększyliśmy rolę rodziców w funkcjonowaniu szkoły. Rada rodziców ma wpływ m.in. na program wychowawczo-profilaktyczny szkoły, opiniuje program i harmonogram poprawy efektywności kształcenia lub wychowania szkoły, opiniuje projekt planu finansowego składanego przez dyrektora szkoły.

GRY W EDUKACJI

Gry wideo stanowią jeden z kluczowych elementów współczesnej kultury. Cyfrowe opowieści angażują dziesiątki milionów odbiorców, dając podstawy do przeżywania pasjonujących opowieści. Rozwijają także umiejętności psychomotoryczne, są przestrzenią budowania międzyludzkich

relacji i źródłem artystycznej ekspresji. Dlatego też, z uwagi na konteksty pedagogiczne i społeczne, zaproponowaliśmy dodanie do podstawy programowej przedmiotu język polski (uzupełnienie wykazów lektur o gry o walorach edukacyjnych) gier „This War of Mine” oraz „Gra Szyfrów”. To pierwsza tego rodzaju inicjatywa na świecie.

Włączenie gier do procesu dydaktycznego będzie miało wpływ na efektywność nauczania. W „This War of Mine” uczeń zostaje osadzony w realiach wojny domowej. Bez gotowych rozwiązań, narzuconego sposobu interpretacji przedstawionych zdarzeń. Narracja jest kierowana przez gracza. Z kolei w „Grze szyfrów” uczestnik jest konfrontowany z realiami wojny polsko-bolszewickiej, walczy o przetrwanie. Musi podejmować decyzje w trudnym momencie. To pobudza do myślenia, kształtuje postawy, pokazuje konsekwencje podejmowanych decyzji.

Gry te są dostępne bezpłatnie m.in. na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej.

Minecraft Education to edukacyjna wersja znanej i uwielbianej na całym świecie gry wideo. Teraz, w wyniku współpracy Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz Microsoftu w ramach programu Laboratoria Przyszłości, dostępna jest dla nauczycieli i uczniów szkół podstawowych (od klasy 4) i ponadpodstawowych na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej. Buduj z Minecraft Education, czyli Szkoła Ucząca z Minecraft Education, to inicjatywa, dzięki której uzyskują oni bezpłatny dostęp do gotowych lekcji.

WZMOCNIENIE EDUKACJI KLASYCZNEJ W SZKOŁACH – JĘZYK ŁACIŃSKI

Od roku szkolnego 2023/2024 uczniowie klasy VII szkoły podstawowej oraz klasy I liceum ogólnokształcącego i technikum mogą wybrać (jeżeli szkoła ma taką ofertę) **język łaciński jako drugi język obcy**. Jest to jedno z działań MEiN na rzecz szerszego udostępnienia kanonu i założeń edukacji klasycznej oraz popularyzowania dziedzictwa cywilizacyjnego Europy.

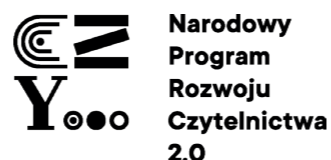
„AKTYWNA TABLICA”

Rozwijamy infrastrukturę szkolną oraz kompetencje uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjnych. Służy temu program „Aktywna tablica”, dzięki któremu szkoły są wyposażane w nowoczesne pomoce dydaktyczne oraz narzędzia do terapii.

- ▶ liczba szkół uczestnicząca w programie w latach 2017-2019: – **11 955**,
- ▶ środki przekazane latach 2017-2019 – blisko **162 mln zł**,
- ▶ budżet programu w latach 2020-2024 – **290 mln zł**.

NARODOWY PROGRAM ROZWOJU CZYTELNICTWA (REALIZOWANY W LATACH 2016-2020) ORAZ NARODOWY PROGRAM ROZWOJU CZYTELNICTWA 2.0. NA LATA 2021-2025

Prawie **8 mln książek** trafiło do bibliotek szkolnych i pedagogicznych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa w latach 2016-2020. Na ten cel przeznaczaliśmy prawie **118 mln zł**.

Do placówek wychowania przedszkolnego, szkół oraz bibliotek pedagogicznych w ramach NPRCz 2.0 trafiło już prawie **2,5 mln książek**. Biblioteki szkolne i pedagogiczne mogą kupować meble, elementy wyposażenia, sprzęt komputerowy oraz oprogramowanie, a także prowadzić działania promujące czytelnictwo. Na realizację tych zadań przeznaczaliśmy łącznie ponad **138 mln zł**.

ZMIANY W EGZAMINACH ZEWNĘTRZNYCH

Po przeprowadzeniu zmian strukturalnych i programowych po raz pierwszy przeprowadzono egzaminy zewnętrzne dla uczniów i absolwentów nowych typów szkół. Egzamin ósmoklasisty dla uczniów ośmioletniej szkoły podstawowej po raz pierwszy odbył się w 2019 r., a nowy egzamin maturalny dla absolwentów czteroletniego liceum ogólnokształcącego w 2023 r. Arkusze egzaminacyjne na egzaminie ósmoklasisty i nowym egzaminie maturalnym zawierają więcej zadań otwartych, czyli takich, w których zdający samodzielnie formułują odpowiedź na postawione pytanie, tworzą własną wypowiedź pisemną lub – w przypadku egzaminu z matematyki – przedstawiają pełny zapis toku rozumowania. Dzięki temu możliwa jest optymalna i rzetelna ocena umiejętności zdających..

LEGITYMACJA SZKOLNA W POSTACI PLASTIKOWEJ KARTY ORAZ MLEGITYMACJA SZKOLNA

Dzięki zmianom rozporządzenia w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków w 2018 r. możliwe stało się wprowadzenie legitymacji szkolnej w postaci plastikowej karty, która docelowo – w 2024 roku – zastąpi papierową legitymację szkolną.

Od roku 2018 uczniowie szkół podstawowych i szkół ponadpodstawowych mogą także posługiwać się **mLegitymacją szkolną**, która stanowiła jeden z „mDokumentów”. Dzięki wprowadzeniu ustawy o aplikacji mObywatel każdy uczeń szkoły podstawowej i ponadpodstawowych również od 2024 r. będzie mógł posługiwać się mLegitymacją szkolną w postaci dokumentu mobilnego obsługiwanego przy użyciu usługi udostępnianej w aplikacji mObywatel.

ZNIESIENIE OBOWIĄZKU SZKOLNEGO DLA 6LATKÓW

Odpowiedzieliśmy na apel rodziców, aby sami mogli podejmować decyzję, czy ich dziecko rozpocznie naukę w pierwszej klasie szkoły podstawowej w wieku 6 czy 7 lat (2016 rok).

NOWE ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE SZCZEGÓŁOWYCH KWALIFIKACJI WYMAGANYCH OD NAUCZYCIELI

Wprowadziliśmy zmiany prawne, które pozwalają na podniesienie jakości i standaryzację kształcenia przyszłych nauczycieli. Najważniejsze z nich polegają na tym, że:

- ▶ kształcić przyszłych nauczycieli na studiach mogą wyłącznie te uczelnie, które spełniają warunki określone w art. 53 ust. 5–5d ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce,
- ▶ studia podyplomowe przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela mogą być prowadzone przez uczelnie, instytuty badawcze oraz instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk zgodnie z art. 163 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, pod warunkiem zapewnienia kadry kształcącej przyszłych nauczycieli na studiach pierwszego lub drugiego

stopnia lub jednolitych studiach magisterskich na kierunku odpowiadającym zakresowi kształcenia na studiach podyplomowych,

- ▶ kształcenie przyszłych nauczycieli na studiach obejmuje 5-letni cykl (jako jednolite studia magisterskie lub studia pierwszego i drugiego stopnia realizowane w tym samym zakresie co jednolite studia magisterskie),
- ▶ kształcenie na studiach podyplomowych przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela może być prowadzone w zakresie przygotowania:
  - psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć,
  - psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego do nauczania teoretycznych przedmiotów zawodowych lub praktycznej nauki zawodu,
  - merytorycznego i dydaktycznego do nauczania kolejnego przedmiotu lub prowadzenia kolejnych zajęć,
  - pedagogicznego do wykonywania zawodu nauczyciela psychologa,
  - psychologiczno-pedagogicznego i dydaktycznego do nauczania języka obcego,
- ▶ kształcenie przyszłych nauczycieli przedszkoli i klas I–III szkół podstawowych jest prowadzone na kierunku pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna wyłącznie na jednolitych studiach magisterskich, nie ma możliwości kształcenia nauczycieli tej specjalności w trakcie studiów podyplomowych.

Z KOLEI KSZTAŁCENIE PRZYSZŁYCH NAUCZYCIELI – PEDAGOGÓW SPECJALNYCH, LOGOPEDÓW I PROWADZĄCYCH ZAJĘCIA WCZESNEGO WSPOMAGANIA ROZWOJU DZIECKA JEST PROWADZONE:

- ▶ na jednolitych studiach magisterskich na kierunku:
  - pedagogika specjalna w zakresie: edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością słuchową (surdopedagogiki), edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością wzrokową (tyflop pedagogiki), edukacji i rehabilitacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, pedagogiki leczniczo-terapeutycznej, edukacji i terapii osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, edukacji włączającej, pedagogiki resocjalizacyjnej, pedagogiki korekcyjnej (terapii pedagogicznej), wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i logopedii
  - na którym jest realizowane wyłącznie kształcenie przygotowujące do wykonywania zawodu nauczyciela w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej, pedagogiki korekcyjnej (terapii pedagogicznej), wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i logopedii
  - logopedia,
- ▶ na studiach pierwszego i drugiego stopnia na kierunku innym niż pedagogika specjalna, w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej, pedagogiki korekcyjnej (terapii pedagogicznej), wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka i logopedii,
- ▶ na studiach podyplomowych dla osób posiadających:
  - kwalifikacje do nauczania przedmiotu lub prowadzenia zajęć edukacyjnych, które nie posiadają przygotowania w zakresie pedagogiki specjalnej,
  - przygotowanie w zakresie pedagogiki specjalnej, które chcą uzyskać przygotowanie w dodatkowym zakresie pedagogiki specjalnej.

ODBIUROKRATYZOWANIE PRACY SZKÓŁ I PLACÓWEK

Odpowiadając na postulaty środowiska nauczycielskiego, uprościliśmy procedury dotyczące nadzoru pedagogicznego. Dzięki rezygnacji z dwóch form nadzoru pedagogicznego: ewaluacji i monitorowania, zmniejszono obciążenia nauczycieli pracą inną niż prowadzenie zajęć z uczniami.

ZMIANY W FUNKCJONOWANIU DORADZTWA METODYCZNEGO DLA NAUCZYCIELI

Przygotowaliśmy rozwiązanie, które poprawia i równoważy dostęp nauczycieli do doradztwa metodycznego. Jego organizacja została przeniesiona na poziom województwa, a kuratora oświaty wskazano jako podmiot odpowiedzialny za jego organizację.

Środki na wspieranie doradztwa metodycznego są wyodrębniane w budżetach wojewodów w wysokości proporcjonalnej do liczby nauczycieli zatrudnionych w województwie.

DOFINANSOWANIE DOSKONALENIA ZAWODOWEGO NAUCZYCIELI

Organ prowadzący ma obowiązek opracować na dany rok, uwzględniając wnioski dyrektorów szkół, plan dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli.

Z kolei placówki doskonalenia nauczycieli uwzględniają w planach pracy także wnioski z analizy badań nauczycieli, szkół i placówek korzystających z oferty placówki doskonalenia. Niespełnienie tego obowiązku może skutkować likwidacją placówki doskonalenia nauczycieli wskutek cofnięcia akredytacji lub nieprzyznania akredytacji na kolejne 5 lat.

PODRĘCZNIKI – CYFROWE ODZWIERCIEDLENIA

Podręczniki w formie papierowej muszą posiadać cyfrowe odzwierciedlenie zamieszczone na nośniku danych lub w internecie. Przepis ten dotyczy podręczników w postaci papierowej, w przypadku których wnioski o dopuszczenie do użytku szkolnego zostały złożone od 1 stycznia 2020 r.

Takie rozwiązanie zapewnia dostęp do podręcznika w dwóch wersjach (papierowej i cyfrowej), a tym samym umożliwia dowolne korzystanie z nich i odciążenie tornistrów uczniów.

Obie postaci podręcznika są obowiązkowe – odzwierciedlenie cyfrowe podręcznika przedstawia informacje w taki sam sposób, jak jego odpowiednik drukowany.

DOPUSZCZANIE PODRĘCZNIKÓW DO UŻYTKU SZKOLNEGO

W latach 2017-2023 wydaliśmy **1 174 decyzje administracyjne** dopuszczające do użytku szkolnego podręczniki do nowych podstaw programowych.

DOTACJA PODRĘCZNIKOWA

W latach 2016-2023 dwukrotnie zostały zwiększone maksymalne kwoty dotacji celowej liczone w przeliczeniu na ucznia do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej oraz do zajęć z danego języka obcego nowożytnego.

Od 2021 r. zmieniliśmy maksymalne kwoty dotacji o **20 proc.** w stosunku do poprzednio obowiązujących:

- ▶ podręczniki do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, podręczniki do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego lub materiały edukacyjne dotacja wynosiła 90 zł na ucznia – w przypadku klas I–III;
- ▶ podręczniki lub materiały edukacyjne:
  - 168 zł na ucznia – w przypadku klasy IV,
  - 216 zł na ucznia – w przypadku klas V i VI,
  - 300 zł na ucznia – w przypadku klas VII i VIII.

Po raz kolejny kwoty dotacji zmieniliśmy w 2023 r. Wówczas maksymalne kwoty dotacji celowej w przeliczeniu na ucznia zwiększyliśmy o **10 proc.** w stosunku do obowiązujących od 2021 r. stawek. Obecnie wynoszą one:

- ▶ na podręczniki do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, podręczniki do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego lub materiały edukacyjne – 99 zł na ucznia – w przypadku klas I–III;
- ▶ na materiały ćwiczeniowe – 55 zł na ucznia – w przypadku klas I–III;
- ▶ na podręczniki lub materiały edukacyjne wynosi:
  - 185 zł na ucznia – w przypadku klasy IV,
  - 238 zł na ucznia – w przypadku klas V i VI,
  - 330 zł na ucznia – w przypadku klas VII i VIII;
- ▶ Na materiały ćwiczeniowe – 27,50 zł na ucznia – w przypadku klas IV–VIII.

W latach 2016-2023 dotacja na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych wyniosła:

- ▶ 2016 r – 279 mln zł,
- ▶ 2017 r – 486 mln zł,
- ▶ 2018 r. – 379 mln zł,
- ▶ 2019 r. – 276 mln zł,
- ▶ 2020 r. – 358 mln zł,
- ▶ 2021 r. – 439 mln zł,
- ▶ 2022 r. – 296 mln zł,
- ▶ 2023 r. – 414 mln zł.

PODRĘCZNIKI I MATERIAŁY EDUKACYJNE DLA UCZNIÓW Z UKRAINY

W 2022 r. z został zwiększony limit wydatków z budżetu państwa o **67 mln zł** na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych dla uczniów z Ukrainy.

Kwota środków uruchomionych z Funduszu Pomocy od czerwca do 15 listopada 2023 r. wyniosła prawie **20,5 mln zł**, a liczba uczniów z Ukrainy, jakim została udzielona pomoc, to prawie **110 tys. (109 493)**.

DOFINANSOWANIE PODRĘCZNIKÓW DLA MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH, ETNICZNYCH I SPOŁECZNOŚCI POSŁUGUJĄCEJ SIĘ JĘZYKIEM REGIONALNYM

Dofinansujemy podręczniki i książki pomocnicze do kształcenia uczniów w zakresie niezbędnym do podtrzymania poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej. Na ten cel przekazaliśmy w latach 2016-2023:

- ▶ 2016 r. – ponad 565 tys. zł,
- ▶ 2017 r. – ponad 750 tys. zł,
- ▶ 2018 r. – ponad 836 tys. zł,
- ▶ 2019 r. – prawie 1,13 mln zł,
- ▶ 2020 r. – ponad 756 tys. zł,
- ▶ 2021 r. – ponad 537 tys. zł,
- ▶ 2022 r. – ponad 1 mln zł,
- ▶ 2023 r. – prawie 805 tys. zł (w trakcie realizacji są wnioski zakupowe oraz zamówienia na kwotę ponad 607 tys.).

W 2024 r. Ministerstwo Edukacji i Nauki planuje sukcesywnie finansować opracowane przez poszczególne wydawnictwa zarówno podręczniki, jak i książki pomocnicze. Wnioski złożone na 2024 r. obejmują kwotę blisko **2 mln zł**. Propozycje wydawnicze wraz ze wstępnymi kosztorysami zgłosiły następujące podmioty:

- ▶ Wydawnictwo Aušra Sp. z o.o. – język litewski,
- ▶ Zarząd Główny Towarzystwa Słowaków w Polsce – język słowacki,
- ▶ Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie – język kaszubski,
- ▶ Stowarzyszenie Na Rzecz Dzieci i Młodzieży Uczących się Języka Białoruskiego „AB-BA” – język białoruski,
- ▶ Fundacja PROSVITA – język ukraiński,
- ▶ Łemkowski Zespół Pieśni i Tańca „Kyczera” – język łemkowski.

02

KOMPETENCJE
PRZYSZŁOŚCI

„LABORATORIA PRZYSZŁOŚCI”

Nie tylko w drukarki 3D, ale także w mikrokontrolery z sensorami i innymi akcesoriami, sprzęt do nagrań czy stacje lutownicze jest wyposażona każda szkoła podstawowa w Polsce. To efekt programu „Laboratoria Przyszłości”, dzięki któremu ponad 3 mln uczniów z ponad 15 tys. placówek może doskonalić swoje talenty, w nowoczesny sposób prezentować zdobytą wiedzę i rozwijać kompetencje przyszłości. Na ten cel przeznaczaliśmy ponad 1,2 mld zł.

„MOBILNE LABORATORIA PRZYSZŁOŚCI”

Kontynuacją programu są Mobilne Laboratoria Przyszłości (MLP). Od 1 września 2022 r. ponad 125 tys. uczniów w 2077 szkołach skorzystało z zajęć prowadzonych przez edukatorów Mobilnych Laboratoriów Przyszłości. To przeszło 17 tys. zrealizowanych godzin lekcyjnych przez 16 wojewódzkich ekip, które łącznie przejechały 640 tys. kilometrów, by dotrzeć do niemal wszystkich powiatów. Głównym celem projektu była prezentacja możliwości wykorzystywania nowoczesnych sprzętów zapewnionych szkołom podstawowym w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”.

Mobilne Laboratoria Przyszłości to połączenie nauki z zabawą, a w szczególności kompetencji 4K (kooperacja, komunikacja, kreatywność, krytyczne myślenie).

„WIRTUALNE LABORATORIA PRZYSZŁOŚCI”

Trwa pilotażowy projekt Wirtualne Laboratoria Przyszłości. Dzięki niemu już wkrótce uczniowie szkół ponadpodstawowych zyskają dostęp do najnowocześniejszego, profesjonalnego oprogramowania oraz dużych mocy obliczeniowych.

Wirtualne Laboratoria Przyszłości to:

- ▶ darmowy dostęp dla szkół do najnowszego, profesjonalnego oprogramowania,
- ▶ duże moce obliczeniowe do użytku edukacyjnego,
- ▶ indywidualna przestrzeń dla każdego ucznia i nauczyciela.

„MAŁE CENTRA NAUKI SOWA”

Tworzymy ogólnopolską sieć lokalnych małych centrów nauki. Promujemy w nich innowacyjne podejście praktykowane przez Centrum Nauki Kopernik polegające na nauce przez eksperymentowanie. Każde dziecko może odkrywać zjawiska otaczającego nas świata, niedaleko od szkoły i domu.

Małe Centra Nauki rozbudzają naturalną ciekawość uczniów. Docelowo powstanie 100 Małych Centrów Nauki SOWA.

„LIGA ROBOTÓW „

Liga Robotów to projekt realizowany w ramach największego rządowego programu edukacyjno-technologicznego Laboratoria Przyszłości. Inicjatywę realizuje Ministerstwo Edukacji i Nauki wraz z partnerami: Centrum GovTech, Ośrodkiem Rozwoju Edukacji i Instytutem Badań Edukacyjnych.

Celem przedsięwzięcia jest nie tylko promowanie robotyki i nowoczesnych technologii, ale także rozwijanie kompetencji przyszłości wśród uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych. Ideę projektu oparto na kierunkach STEAM, łącząc naukę, inżynierię, technologię, sztukę i matematykę. Uczestnicy turnieju rozwijają umiejętności manualne i społeczne, zdobywając doświadczenie w budowie robotów, programowaniu i kreatywnym podejściu do rozwiązywania problemów.

Spośród 700 zgłoszonych drużyn do ogólnopolskiego finału zakwalifikowały się 33 zespoły.

Na ten cel MEiN przeznaczyło 10 mln zł.

BIZNES I ZARZĄDZENIE – NOWY PRZEDMIOT

Biznes i zarządzanie to nowy przedmiot, który od roku szkolnego 2023/2024 zastąpił w szkołach ponadpodstawowych (liceum ogólnokształcącym, technikum i branżowej szkole I stopnia) przedmiot podstawy przedsiębiorczości.

Przedmiot bazuje na założeniach przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, ale uzupełnia je przede wszystkim o wymiar praktyczny. Koncepcja przedmiotu kładzie nacisk na pracę w grupach, rozwijanie kompetencji uczniów z zakresu finansów osobistych oraz analizę *case studies*. Dzięki nim uczniowie **rozwiną kompetencje 4K – kooperację, komunikację, kreatywność i krytyczne myślenie.**

W ramach zakresu podstawowego, który będzie obligatoryjny dla każdego ucznia szkoły ponadpodstawowej, będą osiągnane efekty kształcenia związane głównie z kształtowaniem kompetencji przedsiębiorczych (w tym zarządzania sobą i finansami osobistymi) oraz podstawowymi umiejętnościami analizy elementów otoczenia biznesowego pod kątem identyfikacji możliwych szans do uruchomienia własnej działalności gospodarczej, ale też przygotowaniem do wejścia na rynek pracy.

Natomiast efekty kształcenia dla przedmiotu biznes i zarządzanie w zakresie rozszerzonym koncentrują się na opracowaniu planu przedsięwzięcia biznesowego lub społecznego, a następnie realizowaniu projektu zespołowego, co pozwoli pogłębić kompetencje przywódcze (w tym kierowania zespołem projektowym) i umiejętności zarządzania przedsiębiorstwem, a także rozszerzonej analizy otoczenia społeczno-gospodarczego w dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości.

Absolwenci szkół ponadpodstawowych od roku szkolnego 2026/2027 będą mogli również przystępować do egzaminu maturalnego z tego przedmiotu.

EDUKACJA.GOV.PL

Edukacja.gov.pl to portal przekazujący kompleksową wiedzę na temat oferty edukacyjnej w Polsce, w tym szkół podstawowych, ponadpodstawowych i uczelni. Docelowo usługa będzie umożliwiała zaplanowanie ścieżki edukacyjnej, już od samego początku, skończywszy na edukacji na poziomie akademickim.

E-DYPLOMY, M-LEGITYMACJA

W ramach portalu dostępne jest dla każdego Moje Internetowe Konto Edukacyjne, które umożliwia cyfrowe poświadczanie kwalifikacji zawodowych, ułatwia nawiązanie kontaktu z dowolną placówką edukacyjną.

Umożliwia również rodzicom zdalne zarządzanie edukacją dzieci, w tym wyrażenie zgód, składanie deklaracji, a także wysyłanie wniosków lub innych pism, które trafią bezpośrednio do szkoły.

ROZWÓJ KOMPETENCJI CYFROWYCH:

- ▶ nauka szeroko rozumianego programowania od I klasy szkoły podstawowej,
- ▶ lekcje informatyki przygotowują uczniów do rozwiązywania problemów z różnych dziedzin życia, gospodarki, nauki,
- ▶ świadome i bezpieczne korzystanie z technologii cyfrowych,
- ▶ 70 godz. więcej informatyki w całym cyklu edukacyjnym,
- ▶ rozwijanie logicznego myślenia, kreatywności na drodze rozwiązywania problemów, zdolności do podejmowania i realizacji innowacji, umiejętności optymalizacji działań.

WSPARCIE DLA NAUCZYCIELI W ZAKRESIE KOMPETENCJI CYFROWYCH

Nauczyciele otrzymali **bony o wartości 2,5 tys. zł** na zakup laptopa lub laptopa przeglądarkowego. Korzystanie z nowoczesnego sprzętu pozwoli nałuczycielom na skuteczniejszą realizację podstawy programowej, urozmaicanie zajęć lekcyjnych, poszerzanie wiedzy i rozwój kompetencji cyfrowych.

03

ZNAJOMOŚĆ
TRADYCJI
I HISTORII

Inspirujemy młodzież do poznawania najnowszej historii Polski. Pielęgnowanie zwyczajów i tradycji jest obowiązkiem każdego z nas – szczególnie szkoły. Dzięki proponowanym przedsięwzięciom umożliwiamy młodym ludziom odkrywanie walorów naszego kraju – zarówno przyrodniczych, jak i kulturowych. Zachęcamy zarówno do bezpośredniego spotkania z historią, jak i za pomocą nowoczesnych technologii.

„POZNAJ POLSKĘ”

920 tys. uczniów z całej Polski wyjechało na **22 tys. wycieczek** edukacyjnych w ramach czwartej edycji programu „Poznaj Polskę”. Inicjatywa od początku cieszyła się ogromnym zainteresowaniem uczniów i nauczycieli. Dzięki środkom z programu młodzi ludzie mogli poznawać miejsca ważne dla naszej historii, kultury i nauki oraz zbiorowej tożsamości. Doświadczali bezpośrednio przeszłości i odkrywali ją w ciekawy sposób. Na ten cel Ministerstwo Edukacji i Nauki przeznaczyło ponad **180 mln zł**.

„POZNAJ POLSKIE ŚLADY W EUROPIE”

78 szkół otrzymało dofinansowanie na wycieczki zagraniczne w ramach nowego przedsięwzięcia „Poznaj polskie ślady w Europie”. Wysokość wsparcia wynosi od 30 tys. do 75 tys. zł. Dzięki programowi uczniowie będą mogli poznawać zabytki polskiej kultury i ślady działalności wybitnych Polaków na terenie Europy. Program cieszył się ogromnym zainteresowaniem, a pula 5 mln zł została wyczerpana w jeden dzień.

„POZNAJ POLSKĘ NA SPORTOWO”

Upowszechniamy wśród uczniów uniwersalne wartości współzawodnictwa i olimpizmu, przybliżamy historię sportu, kształtujemy lokalny patriotyzm oraz przywiązanie do swojej małej ojczyzny. Sfinansowaliśmy wyjazdy na wybrane mecze ligowe oraz mecze reprezentacji Polski. Przeprowadziliśmy również wśród młodzieży test wiedzy na temat piłki nożnej.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło **20 mln zł**.

„INNOWACYJNA HISTORIA” – NOWOCZESNE TECHNOLOGIE W SŁUŻBIE EDUKACJI

Organizujemy lekcje historii z wykorzystaniem technologii wirtualnej rzeczywistości. Dzięki takim filmom jak „Kartka z Powstania” oraz „Wiktoria 1920” uczniowie przenoszą się do centrum wydarzeń, m.in. Powstania Warszawskiego czy Bitwy Warszawskiej poprzez gogle VR (wirtualnej rzeczywistości). Dodatkowo w ramach edycji przedsięwzięcia realizowanej w 2024 r. planujemy opracowanie filmu w technologii 3D pt. „Kolbe VR”.

Na realizację przedsięwzięcia w latach 2022-2023 przeznaczyliśmy **12 mln zł**.

„MIĘDZYPOKOLENIOWE CENTRA EDUKACYJNE” – WSPARCIE INTEGRACJI MIĘDZYPOKOLENIOWEJ

Wspieramy organizacje pozarządowe, w tym harcerskie, w realizacji działań promujących edukację międzypokoleniową, obejmującą wymianę wiedzy i doświadczeń między różnymi generacjami. Celem programu jest budowanie więzi społecznych, rozwijanie współpracy międzypokoleniowej oraz promocja społeczeństwa doceniającego wartości każdej generacji oraz rozwój edukacji pozalekcyjnej i pozaszkolnej.

Na realizację zadania przekazaliśmy blisko **20 mln zł**.

„PROGRAM WSPARCIA EDUKACJI”

Wspieramy organizacje pozarządowe w realizacji innowacyjnych projektów edukacyjnych oraz działań wspierających wychowanie patriotyczne i promujących aktywność fizyczną. Dofinansowaliśmy m.in. zakup interaktywnych pomocy dydaktycznych i materiałów edukacyjnych, organizowanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.

Na realizację zadania MEiN przekazało blisko **40 mln zł**.

POŁOŻENIE NACISKU NA ZNAJOMOŚĆ HISTORII NAJNOWSZEJ – NOWY PRZEDMIOT HISTORIA I TERAŹNIEJSZOŚĆ

Od 1 września 2022 r. uczniowie pierwszych roczników szkół ponadpodstawowych uczą się historii najnowszej i na tej podstawie wiedzy o społeczeństwie.

Celem wprowadzenia nowego przedmiotu jest lepsze przygotowanie do rozumienia współczesności oraz do świadomego i odpowiedzialnego udziału w życiu publicznym.

ZMIANY W EDUKACJI HISTORYCZNEJ

- ▶ przywrócenie historii należnego jej miejsca w procesie edukacji,
- ▶ podstawa programowa historii kładzie również szczególny nacisk na formacyjną funkcję tego przedmiotu,
- ▶ **każdy uczeń realizuje dwukrotnie pełny kurs historii:** w szkole podstawowej, a następnie w uzupełnionym i poszerzonym zakresie w wybranym typie szkoły ponadpodstawowej,
- ▶ nowy przedmiot historia i terażniejszość.

04

KONDYCJA
FIZYCZNA
I ZDROWIE

Dbamy o całościowy rozwój dzieci i młodzieży. Mamy świadomość, że samopoczucie fizyczne i psychiczne są tak samo ważne, a troska o obie te sfery jest kluczem do zrównoważonego i harmonijnego wzrostu młodego pokolenia.

Wspieramy inicjatywy, które pomagają zminimalizować skutki długotrwałego okresu nauki zdalnej. Dzięki proponowanym przedsięwzięciom pomagamy uczniom odbudować ich kondycję fizyczną. Zwiększamy też dostępność pomocy psychologiczno-pedagogicznej w polskich szkołach. Edukacja żywieniowa, profilaktyka krótkowzroczności, zachęcanie do aktywności fizycznej, pomoc psychologiczno-pedagogiczna to tylko niektóre obszary wspierane przez MEiN.

RZĄDOWY PROGRAM „POSIŁEK W SZKOLE I W DOMU”

Przygotowaliśmy wsparcie finansowe dla organów prowadzących publiczne szkoły podstawowe w ramach modułu 3 wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” realizowanego w latach 2019-2023.

W latach 2019-2022 w ramach programu dofinansowanie otrzymały 2 634 szkoły podstawowe w łącznej wysokości 155,6 mln zł. W 2023 r. dofinansowanie otrzymało 614 szkół podstawowych w łącznej wysokości prawie 40 mln zł.

„JUNIOR – EDU-ŻYWIENIE” (JEŻ)

Wdrażamy program edukacji żywieniowej w klasach I-VI szkół podstawowych. Tworzymy klasopracownie wyposażone w sprzęt umożliwiający przeszkolenie nauczycieli w tym zakresie. Uczniowie dowiadują się, jak kształtować dobre nawyki żywieniowe oraz jak przygotowywać zdrowe posiłki.

Na realizację zadania przekazaliśmy 20 mln zł.

„WF Z AWF” – AKTYWNY DZISIAJ DLA ZDROWIA W PRZYSZŁOŚCI

Dbamy o poprawę kondycji fizycznej uczniów i promujemy aktywność sportową po długim okresie nauki zdalnej. Naukowcy i specjaliści Akademii Wychowania Fizycznego przeprowadzili badania i szkolenia dla nauczycieli wychowania fizycznego, by zdobyli umiejętności i aktualną wiedzę potrzebną do pracy z dziećmi i młodzieżą po pandemii. W programie wzięło udział 450 tys. uczniów i 52 tys. nauczycieli, powstało 31 tys. klubów sportowych, przeprowadzono 560 tys. godzin zajęć lekcyjnych.

Na szkolenia i realizację zajęć ruchowych przeznaczaliśmy 100 mln zł.

LEKKOATLETYCZNE NADZIEJE OLIMPIJSKIE – EDYCJA 2023

Promujemy zdrowie i aktywność fizyczną wśród dzieci ze szkół podstawowych. W sposób szczególny chcemy ich zainteresować lekką atletyką jako sportem wpływającym na wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży. Zadanie jest realizowane przez Polski Związek Lekkiej Atletyki.

Na realizację zadania w roku 2023 MEiN przeznaczyło ponad 3 mln zł.

Przedsięwzięcie było również realizowane przez Polski Związek Lekkiej Atletyki w 2022 roku, a na realizację MEiN przeznaczyło 1 mln zł.

KSZTAŁCENIE ANIMATORÓW SPORTU SZKOLNEGO

Wspieramy rozwój uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych przez organizację kursów, które umożliwiają zdobycie wiedzy i umiejętności w zakresie zdrowego stylu życia, organizacji zawodów sportowych, aktywnego spędzania wolnego czasu oraz pełnienia roli wolontariusza. Inicjatywa Szkolnego Związku Sportowego przygotowuje uczniów do funkcji młodzieżowych organizatorów i sędziów sportowych, a także oferuje kursy dla nauczycieli, szczególnie tych zajmujących się wychowaniem fizycznym.

Na ten cel przeznaczaliśmy w latach 2022-2023 łącznie 6,4 mln zł.

„DOBRZE WIDZIEĆ” – PROFILAKTYKA KRÓTKOWZROczNOŚCI

Dbamy o wzrok uczniów i wspieramy wczesne wykrywanie oraz diagnozowanie wad wzroku, które pojawiły się lub rozwinęły w czasie nauki zdalnej. Zleciliśmy Uniwersytetowi Medycznemu w Lublinie wykonanie badania przesiewowego w wybranych szkołach na terenie województwa lubelskiego. Wyniki badań są bardzo niepokojące i będziemy kontynuować program po to, by pomagać na początkowym etapie. Pozostawienie problemu bez reakcji spowoduje nieodwracalne problemy w przyszłości. W pilotażowym badaniu przebadanych zostało ponad 1 tys. uczniów.

Koszt realizacji przedsięwzięcia to 1 mln zł.

WSPARCIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO I FIZYCZNEGO DZIECI I MŁODZIEŻY W RAMACH DWÓCH EDYCJI NARODOWEGO PROGRAMU ZDROWIA (NPZ)

Realizujemy we współpracy z organizacjami pozarządowymi Narodowy Program Zdrowia. Jego celem strategicznym na lata 2016-2020 było m.in.

- ▶ wydłużenie życia Polaków w zdrowiu,
- ▶ poprawa jakości życia związanej ze zdrowiem,
- ▶ ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu przez m.in. poprawę sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa,
- ▶ profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi,
- ▶ promocja zdrowego i aktywnego starzenia się.

W edycji 2016-2020 na ten cel przeznaczono łącznie 15,6 mln zł, natomiast do tej pory w edycji 2021-2025 przeznaczono łącznie ponad 9 mln zł.

ODKRYWAMY TALENTY SPORTOWE UCZNIÓW – ZMIANY W WYCHOWANIU FIZYCZNYM

Nauczyciele wychowania fizycznego będą przeprowadzali raz w ciągu roku szkolnego w każdej klasie (począwszy od klasy IV szkoły podstawowej oraz w szkołach ponadpodstawowych) testy sprawnościowe uczniów, a ich wyniki wprowadzali do bazy „**Sportowe Talenty**”. Pomoże to w odkrywaniu sportowych pasji i motywowaniu uczniów do większej aktywności fizycznej.

05

FINANSOWANIE
EDUKACJI
I WSPÓŁPRACA
Z SAMORZADEM
TERYTORYALNYM

REKORDOWY WZROST SUBWENCJI OŚWIATOWEJ

Subwencja oświatowa w 2023 r. wynosi **64,4 mld zł**. To o **11,1 mld zł** więcej w stosunku do ustawy budżetowej z 2022 r., czyli wzrost o 20,8 proc. Nigdy nie było tak gigantycznego zwiększenia kwotowego i procentowego subwencji. Mimo olbrzymich wydatków budżetu państwa, m.in. na zbrojenia i ochronę zdrowia rząd przeznacza w tym roku rekordowe środki na oświatę. Dla porównania w 2008 r. subwencja wzrosła o 2,7 mld zł, tj. o 9,6 proc. i wyniosła 30,9 mld zł.

Na rok 2024 r. planowany jest kolejny rekordowy wzrost subwencji oświatowej, w tym z przeznaczeniem na podwyżki dla nauczycieli. Szacuje się, że subwencja oświatowa wzrośnie w kolejnym roku do ponad 76 mld zł.

REZERWA OŚWIATOWA

W ramach rezerwy oświatowej subwencji ogólnej, która wyniosła ok. **2,4 mld zł**, w latach 2016-2023 zrealizowaliśmy m.in. następujące projekty:

▶ Pracownie przedmiotowe

W latach 2018-2021 z programu skorzystało **5 951 szkół podstawowych**, a łączne środki przeznaczone na jego realizację wynoszą **289 mln zł**.

▶ Zajęcia wspomagające

W 2021 r. z programu skorzystało prawie 90 proc. uprawnionych placówek, tj. **16,9 tys.** szkół i placówek oświatowych, a łączna kwota przekazana samorządom na ten cel wyniosła **141 mln zł**.

FINANSOWANIE UCZNIÓW Z UKRAINY

Stworzyliśmy mechanizm finansowania zadań oświatowych związanych z pojawieniem się dużej liczby uczniów z Ukrainy ze specjalnie utworzonego Funduszu Pomocy. Łącznie na ten cel od 24 lutego 2022 r. przekazano już jednostkom samorządu terytorialnego ok. **4 mld zł**.

DOTACJA PRZEDSZKOLNA

Aby zwiększyć dostępność do wychowania przedszkolnego, **wsparliśmy samorządy w realizacji ich obowiązkowego zadania** w formie dotacji środkami w wysokości **12 mld zł**.

Kwota naliczana na dziecko w ramach dotacji przedszkolnej wzrasta każdego roku.

INWESTYCJE W INFRASTRUKTURĘ EDUKACYJNĄ

Rząd przeznacza rekordowe środki na inwestycje w infrastrukturę edukacyjną. W latach 2016-2023 do samorządów trafiło **18 mld zł**. To środki przeznaczone m.in. na budowę przedszkoli, boisk, sal sportowych, rozbudowę i modernizację szkół, rozwój systemu opieki nad małymi dziećmi i uczniami.

Planowane jest przekazanie kolejnych środków na rozwój infrastruktury edukacyjnej.

„INWESTYCJE W OŚWIACIE”

Po raz pierwszy w historii szkoły niesamorządowe, w których uczy się ponad 100 tys. uczniów, otrzymały wsparcie finansowe na realizację inwestycji modernizacyjnych czy rozbudowę budynków. Program umożliwił stowarzyszeniom i innym podmiotom prowadzącym szkoły i placówki pozyskanie środków na remonty i rozwój infrastruktury edukacyjnej.

Łączny budżet programu w 2022 r. to **100 mln zł**.

Wsparciem zostało objętych ponad **130 podmiotów** – w ramach pierwszego rozstrzygnięcia – 58 (blisko 60 mln zł), drugiego – 52 (31 mln zł), trzeciego 21 (9 mln zł).

„INWESTYCJE W OŚWIACIE 2023”

Ponad **143 mln zł** trafi do szkół samorządowych i niesamorządowych w latach 2023-2024 na realizację inwestycji infrastrukturalnych. Dofinansowanie otrzymają łącznie 242 projekty.

▶ Inwestycje w oświacie

W ramach programu zostaną udzielone dotacje na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji związanej z: budową i doposażeniem obiektu oraz zakupem wyposażenia. W latach 2023-2024 do szkół niesamorządowych trafi ponad **103 mln zł**, w tym: w roku 2023 – ponad 68 mln zł, w roku 2024 – ponad 35 mln zł. Dofinansowanie otrzyma 145 projektów.

▶ Inwestycje w oświacie – wsparcie trwających inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego prowadzące jednostki systemu oświaty

W 2023 r. o dofinansowanie mogły się ubiegać także jednostki samorządu terytorialnego na dokończenie trwających inwestycji. Łącznie w latach 2023-2024 wsparcie otrzyma **97 projektów** ukierunkowanych na rozwój zaplecza infrastrukturalnego służącego realizacji zadań oświatowych dotyczących kształcenia, wychowania i opieki. Łączny koszt wsparcia wynosi ponad **40 mln zł**, w tym: w roku 2023 – **ponad 26 mln zł**, w 2024 roku – **ponad 14 mln zł**.

WZROST WYNAGRODZEŃ NAUCZYCIELI

Podjęliśmy szereg działań dotyczących wzmocnienia prestiżu zawodu nauczyciela, m.in. zwiększyliśmy wynagrodzenia. Tylko w stosunku do analogicznego okresu w roku poprzednim płace dla nauczyciela początkującego (dotychczasowego nauczyciela stażysty) wzrosły o 1240 zł, tj. wzrost o 35 proc. w stosunku do stycznia 2022 r., a dla nauczyciela dyplomowanego o 817 zł, tj. wzrost o 13 proc. w stosunku do stycznia 2022 r.

W ciągu ostatnich 8 lat wynagrodzenie nauczycieli rozpoczynających pracę w szkole wzrosło o 76%, a pozostałych nauczycieli o 47%.

Została też określona minimalna wysokość dodatku funkcyjnego dla nauczyciela, któremu powierzono sprawowanie funkcji wychowawcy klasy - **300 zł**.

URLOP DLA PORATOWANIA ZDROWIA

Wprowadziliśmy możliwość wykorzystania urlopu dla poratowania zdrowia z przeznaczeniem na leczenie uzdrowskowe lub rehabilitację uzdrowskową. Jednocześnie ograniczyliśmy formalności uprawniające nauczyciela do otrzymania takiego urlopu. Przed wprowadzeniem zmian nauczyciel, który otrzymał skierowanie do sanatorium, w terminie innym niż ferie szkolne, musiał korzystać z urlopu bezpłatnego.

EMERYTURY DLA NAUCZYCIELI NA SZCZEGÓLNYCH ZASADACH

Wprowadziliśmy przepisy uprawniające nauczycieli do otrzymywania emerytury na szczególnych zasadach. Nauczyciele, po spełnieniu określonych warunków, będą mogli przejść na emeryturę w wieku niższym niż 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn. Zmiany będą wprowadzane stopniowo.

UPROSZCZENIE I ODBIUROKRATYZOWANIE ŚCIEŻKI AWANSU ZAWODOWEGO NAUCZYCIELI, W TYM ZMNIEJSZENIE LICZBY STOPNI AWANSU ZAWODOWEGO

Uprościliśmy system awansu zawodowego nauczycieli i **zmniejszyliśmy liczbę stopni awansu zawodowego** z czterech do dwóch. Zlikwidowaliśmy stopień nauczyciela stażysty i nauczyciela kontraktowego oraz skróciliśmy okres pracy nauczyciela, po którym może uzyskać stopień nauczyciela mianowanego, z 6 lat do 4 lat.

Wprowadziliśmy również rozwiązania mające na celu zarówno odbiurokratyzowanie dotychczasowej ścieżki awansu zawodowego, jak i podniesienie jakości pracy nauczycieli, m.in.: odeszliśmy od odbywania sformalizowanych staży, opracowywania planów rozwoju zawodowego, sprawozdań czy ocen dorobku zawodowego nauczycieli za okres stażu.

NAGRODA SPECJALNA DLA NAUCZYCIELI Z OKAZJI 250. ROCZNICY UTWORZENIA KOMISJI EDUKACJI NARODOWEJ

Z okazji 250. rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej przyznaliśmy nauczycielom jednorazowe nagrody specjalne w wysokości **1125 zł**.

OGRANICZENIE MOŻLIWOŚCI NADUŻYWANIA UMÓW O PRACĘ NA CZAS OKREŚLONY

W celu wyeliminowania nadużyć polegających na zatrudnianiu nauczycieli przez wiele lat na podstawie umów o pracę na czas określony wprowadziliśmy do Karty Nauczyciela przepis ograniczający okres zatrudniania nauczycieli na czas określony do 36 miesięcy.

ZAPEWNIENIE STABILIZACJI ZATRUDNIENIA NAUCZYCIELOM NIESAMORZĄDOWYCH PRZEDSZKOLI, INNYCH FORM WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO, SZKÓŁ I PLACÓWEK

Aby zapewnić stabilizację zatrudnienia nauczycielom niesamorządowych placówek, przedszkoli i szkół, zmieniliśmy zapisy w Karcie Nauczyciela i uregulowaliśmy sposób zatrudniania nauczycieli. Nauczyciele pracujący w tych placówkach są zatrudniani na podstawie umowy o pracę, co zapewnia możliwości korzystania z uprawnień pracowniczych.

WDROŻENIE NOWEGO SYSTEMU INFORMACJI OŚWIATOWEJ (SIO)

Wdrożyliśmy nowy system informacji oświatowej (SIO), który zapewnia powszechny dostęp do informacji z zakresu oświaty i jest używany m.in. do podziału części oświatowej subwencji ogólnej. Opiera się on na nowoczesnej technologii i gromadzi dane oświatowe na różnym poziomie szczegółowości.

Do SIO przekazuje dane ok. 55,7 tys. szkół i placówek oświatowych, 2807 jednostek samorządu terytorialnego i ok. 16 tys. innych podmiotów, m.in. osób fizycznych i osób prawnych niebędących jednostkami samorządu terytorialnego.

WYPRAWKA SZKOLNA

W ramach programu „Dobry Start” wyprawkę szkolną otrzymuje co roku 4,5 mln uczniów, a z budżetu państwa wypłacono na ten cel już ponad 7 mld zł.

06

SZKOLNICTWO
ZAWODOWE

REFORMA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO

Rozwój kształcenia zawodowego to jeden z filarów polityki Ministerstwa Edukacji i Nauki. Konsekwentnie wdrażamy reformę rozpoczętą w 2019 r. To kompleksowy pakiet rozwiązań, których celem jest trafność, jakość i skuteczność kształcenia.

Konieczność wprowadzenia reformy kształcenia zawodowego była odpowiedzią na oczekiwania rynku pracy. Potrzebujemy zarówno większej liczby specjalistów, jak również pracowników, którzy będą wypełniali braki kadrowe w określonych branżach. Bez odpowiednio wykwalifikowanych specjalistów nie możemy mówić o rozwoju gospodarczym i rozwoju społecznym. Celem reformy kształcenia zawodowego jest przygotowanie pracowników na potrzeby nowoczesnej gospodarki.

▶ Współpraca z pracodawcami

Reforma została przygotowana we współpracy z pracodawcami. Odbyło się 12 seminariów dla 25 branż, w których uczestniczyło ponad pół tysiąca przedstawicieli różnych sektorów. Ponad 1 tys. pracodawców przygotowywało zmiany programowe. Sukcesywnie podpisaliśmy także kolejne porozumienia z branżami (branża transportu drogowego, kolejowego, lotniczego, branża budowlana i energetyczna).

Stale współpracujemy z organizacjami branżowymi. W ostatnich 2 latach zorganizowaliśmy ponad 200 spotkań z pracodawcami.

▶ Zaangażowanie pracodawców w kształcenie zawodowe

Ustawowo zagwarantowaliśmy, że system oświaty w Polsce w zakresie kształcenia zawodowego wspierają pracodawcy, organizacje pracodawców i samorządy gospodarcze. Zobowiązaliśmy szkoły do współpracy z pracodawcami. Może ona dotyczyć m.in. tworzenia klas patronackich, programu nauczania zawodu, praktycznej nauki zawodu, organizacji egzaminu zawodowego, doskonalenia nauczycieli kształcenia zawodowego, realizacji doradztwa zawodowego. Współpraca musi obejmować co najmniej 1 cykl kształcenia.

▶ Stałe monitorowanie potrzeb rynku pracy – oferta szkół adekwatna do potrzeb pracodawców

Od 2019 r. publikujemy Prognozę zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy. Jej celem jest wskazanie, w jakim kierunku powinna kształtować się oferta szkolnictwa branżowego w odniesieniu do potrzeb krajowego i wojewódzkiego rynku pracy. Podstawą prognozy są dane Instytutu Badań Edukacyjnych opracowane w szczególności na podstawie statystyki publicznej (Główny Urząd Statystyczny), danych z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Systemu Informacji Oświatowej.

Samorządy otrzymują zwiększoną subwencję oświatową dla szkół kształcących w zawodach, na które prognozowane jest szczególne zapotrzebowanie na krajowym rynku pracy. W tym roku wśród 33 kluczowych zawodów znalazły się zawody przyszłości związane z automatyką, robotyką, mechatroniką, programowaniem, spawalnictwem oraz szeroko rozumianym budownictwem.

Wsparcie trafia także do pracodawców. W zawodach, na które prognozowane jest szczególne zapotrzebowanie na krajowym rynku pracy, zwiększyliśmy z 8 do 10 tys. zł kwotę dofinansowania kształcenia jednego młodocianego pracownika.

Wprowadziliśmy także obowiązek uzyskania opinii Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy wydawanej na okres 5 lat. Cykliczna ocena pozwala monitorować zasadność kształcenia w danym zawodzie zgodnie z potrzebami regionalnego rynku pracy.

▶ Zmiana modelu finansowania kształcenia zawodowego

Zróznicowaliśmy subwencję oświatową w zależności od kosztowności kształcenia oraz zapotrzebowania na zawody. Model finansowania z wykorzystaniem Prognozy MEiN jest realizowany od 2020 r. Dodatkowo subwencja uwzględnia także zawody „unikatowe” uznane przez MEiN oraz Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego za zawody o szczególnym znaczeniu dla kultury i dziedzictwa narodowego (np. technik budowy i strojenia fortepianów i pianin, kowal, pszczelarz, technik ceramik).

▶ Obowiązkowe doradztwo zawodowe

Doradztwo zawodowe jest obowiązkowym elementem edukacji od przedszkola do szkół ponadpodstawowych. Jego celem jest wsparcie uczniów i przygotowanie do wyboru zawodu i kierunku dalszego kształcenia.

Doradztwo zawodowe jest realizowane na:

- zajęciach edukacyjnych wychowania przedszkolnego,
- obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego lub kształcenia w zawodzie,
- zajęciach z zakresu doradztwa zawodowego,
- zajęciach w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- zajęciach z wychowawcą.

▶ Umiejętności dodatkowe i kwalifikacje rynkowe

Umożliwiamy uczniom nabywanie w szkole dodatkowych umiejętności lub przygotowanie do uzyskania kwalifikacji z zakresu edukacji pozaformalnej. Ok. 20-30 proc. puli godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych może być przeznaczone na dostosowanie treści nauczania do potrzeb lokalnego i regionalnego rynku pracy, w tym na nabywanie umiejętności specjalistycznych (np. baristy w zawodzie kelner) lub na przygotowanie do uzyskania certyfikowanej kwalifikacji rynkowej (od stycznia 2024 r. – wolnorynkowej lub sektorowej).

▶ Młodociani pracownicy są lepiej opłacani

Zwiększone zostały minimalne stawki wynagrodzenia młodocianych pracowników, za które pracodawcom przysługuje refundacja. Od września 2023 r. wynoszą one odpowiednio 8 proc., 9 proc. i 10 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w kolejnych latach nauki.

Dzięki temu kształcenie m.in. w zawodach rzemieślniczych jest dla młodych ludzi atrakcyjniejsze.

▶ Rozwój kształcenia w przedsiębiorstwach

Dzięki wprowadzonym zmianom staże uczniowskie są wliczane uczniom do okresu zatrudnienia (uprawnienia pracownicze), a świadczenia dla stażystów wliczane pracodawcom w koszty uzyskania przychodu. Umowy stażowe mogą być zawierane z uczniami techników i branżowych szkół I stopnia niebędącymi młodocianymi pracownikami. Staż może obejmować nawet cały cykl kształcenia.

Wprowadzenie umów stażowych służy upowszechnieniu kształcenia w rzeczywistych warunkach pracy.

▶ Przygotowanie do uzyskania uprawnień

Zapewniliśmy uczniom przygotowanie do nabycia wybranych uprawnień zawodowych przez:

- skrócenie ścieżki do wykonywania zawodu,
- obowiązkowe przygotowanie do nabycia wybranych uprawnień niezbędnych do wykonywania zawodu (np. licencji maszynisty w branży transportu kolejowego, prawa jazdy kat. C w branży transportu drogowego).

▶ Preferencje podatkowe dla pracodawców

Pracodawcy, którzy przekazują darowizny w postaci rzeczowej lub pieniężnej szkołom prowadzącym kształcenie zawodowe, mogą odliczyć je od podatku CIT i PIT (odpowiednio do 10 proc. i 6 proc. dochodu).

▶ Obowiązkowy egzamin zawodowy

Wprowadziliśmy obowiązek przystąpienia do egzaminu zawodowego (a w przypadku uczniów-pracowników młodocianych kształcących się w rzemiośle – do egzaminu czeladniczego). Jest on jednym z czynników, który wpływa na zwiększenie efektywności kształcenia zawodowego.

Mamy wysoką zdawalność egzaminów zawodowych, która mimo wysokiego progu zdawalności wynosi 78 proc. (by zdać egzamin zawodowy w części pisemnej trzeba uzyskać min. 50 proc. punktów możliwych do uzyskania, a w części praktycznej - min. 75 proc. punktów możliwych do uzyskania).

▶ Szkolenia dla nauczycieli zawodu w przedsiębiorstwach

Doskonalimy nauczycieli zawodu w przedsiębiorstwach. Realizują oni obowiązkowe szkolenia branżowe u pracodawców w zakresie nowych technologii stosowanych w danej branży.

Szkolenia są realizowane w łącznym wymiarze 40 godzin w 3-letnich cyklach związanych z nauczaniem zawodem/branżą. Środki na ich finansowanie pochodzą m.in. z Krajowego Funduszu Szkoleniowego.

▶ Wzmocnienie potencjału szkół

Doprecyzowaliśmy zasady gromadzenia przez szkoły środków na wydzielonym rachunku dochodów. W przypadku jednostek budżetowych prowadzących kształcenie zawodowe środki te mają pochodzić w szczególności z działalności polegającej na świadczeniu usług w ramach kształcenia zawodowego.

NOWE ZAWODY

Mamy bogatą ofertę kształcenia. Kształcimy w blisko 240 zawodach. Szybko reagujemy na potrzeby pracodawców i w ostatnich 8 latach poszerzyliśmy listę zawodów aż o 46 nowych, potrzebnych na rynku pracy zawodów.

MONITORING KARIER ABSOLWENTÓW SZKÓŁ PONADPODSTAWOWYCH

Jego celem jest zebranie informacji na temat przebiegu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych. Pozyskane dane służą m.in. dostosowywaniu kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy oraz przygotowywaniu uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia.

Monitorowanie jest prowadzone co roku i obejmuje absolwentów szkół ponadpodstawowych:

liceów ogólnokształcących, techników, branżowych szkół I stopnia, szkół specjalnych przysposabiających do pracy, branżowych szkół II stopnia, szkół policealnych, którzy ukończyli naukę: 1 rok, 2 lata, 5 lat przed rokiem monitorowania.

Monitoring jest prowadzony na podstawie danych gromadzonych:

- ▶ w Systemie Informacji Oświatowej (SIO),
- ▶ w Systemie Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym (POL-on),
- ▶ w bazach danych Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych (OKE),
- ▶ w systemie ubezpieczeń społecznych (ZUS).

ZINTEGROWANA STRATEGIA UMIEJĘTNOŚCI 2030 I KOORDYNACJA JEJ WDRAŻANIA

ZSU 2030 wyznacza ramy strategiczne polityki uczenia się przez całe życie, obejmującej uczenie się w różnych formach i miejscach (w kontekście formalnym, pozaformalnym i nieformalnym) oraz na wszystkich etapach życia, wskazując kierunki działań w ośmiu obszarach:

- ▶ umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe dzieci, młodzieży i osób dorosłych,
- ▶ rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry zarządzające,
- ▶ rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące,
- ▶ rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną,
- ▶ rozwijanie i wykorzystanie umiejętności w miejscu pracy,
- ▶ doradztwo zawodowe,
- ▶ współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną,
- ▶ planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.

Współpraca i koordynacja działań wielu różnych instytucji na poziomie krajowym i regionalnym to podstawa wdrażania ZSU 2030. Tworzeniu sieci współpracy służą: Międzyresortowy Zespół ds. uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji pod przewodnictwem MEiN oraz Wojewódzkie Zespoły Koordynacji powołane w roku 2022 przez zarządy wszystkich 16 województw.

ZINTEGROWANY SYSTEM KWALIFIKACJI (ZSK)

ZSK to ważne narzędzie polityki uczenia się przez całe życie. Oferuje możliwość formalnego potwierdzenia umiejętności i wiedzy zdobytych w trakcie samodzielnego uczenia się oraz zapewnia powszechny dostęp do uporządkowanej listy obecnych na rynku kwalifikacji z ich jasno określonym opisem.

Najważniejsze elementy ZSK to:

- ▶ Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – rejestr publiczny, który gromadzi informacje o wszystkich kwalifikacjach włączonych do ZSK. Z ZRK można dowiedzieć się, jakie konkretne wymagania trzeba spełnić, żeby uzyskać daną kwalifikację, oraz jakie instytucje mają uprawnienia do ich nadawania. W rejestrze ujęte są tzw. kwalifikacje pełne i cząstkowe.
- ▶ Polska Rama Kwalifikacji (PRK) – krajowa ramowa struktura kwalifikacji, podzielona na osiem poziomów. Odpowiada ona poziomom europejskich ram kwalifikacji. Została opisana

za pomocą efektów uczenia się ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Poziom PRK jest przypisany do każdej kwalifikacji włączonej do ZSK, co umożliwia ich porównywanie z innymi kwalifikacjami funkcjonującymi w Polsce i Europie.

Obecnie w ZSK znajduje się informacja o blisko 18 tys. kwalifikacjach łącznie, w tym o 16 925 kwalifikacjach pełnych i 258 kwalifikacjach cząstkowych nadawanych poza systemami oświaty oraz szkolnictwa wyższego i nauki.

1 stycznia 2024 r. wejdą w życie nowe rozwiązania, które systematyzują katalog kwalifikacji włączanych do ZSK oraz wprowadzają nową kategorię kwalifikacji sektorowych – zgłaszanych i certyfikowanych przez organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania prowadzące działalność statutową w obszarze danej branży lub danego sektora, w tym organizacje branżowe będące organami prowadzącymi Branżowe Centra Umiejętności.

Rozwiązanie to pozwoli na zasilenie ZRK dużą liczbą kwalifikacji cząstkowych spoza systemu oświaty oraz systemu szkolnictwa wyższego i nauki bezpośrednio powiązanych z rzeczywistymi potrzebami branż i sektorów w zakresie popytu na kompetencje. Jednocześnie dotychczasowe kwalifikacje rynkowe staną się kwalifikacjami wolnorynkowymi.

BRANŻOWE CENTRA UMIEJĘTNOŚCI (BCU)

Od września 2022 r. trwa ogromna inwestycja w rozwój kształcenia zawodowego, której wartość to **ponad 1,4 mld zł**. W całej Polsce powstanie 120 nowoczesnych branżowych centrów umiejętności. BCU są całkowitą nowością w systemie oświaty, wykraczającą poza dotychczasowe tradycyjne modele kształcenia, szkolenia i doskonalenia zawodowego. Połączą działania szkół, uczelni i pracodawców.

Oferta BCU będzie skierowana do szerokiego grona odbiorców, w szczególności do uczniów, studentów, doktorantów, nauczycieli, nauczycieli akademickich oraz pracowników, w obszarze danej dziedziny zawodowej.

Wśród 120 dziedzin, w których mogą powstać centra, znajdują się także branże kluczowe dla rozwoju przemysłu, w tym m.in. automatyka, robotyka, mechatronika, przemysł motoryzacyjny, przemysł lotniczy, energetyka odnawialna, transport, spedycja i logistyka czy przetwórstwo spożywcze.

BCU BĘDĄ PROWADZIŁY 4 RODZAJE DZIAŁALNOŚCI:

- ▶ edukacyjno-szkoleniową,
- ▶ wspierającą współpracę szkół, placówek i uczelni z pracodawcami,
- ▶ innowacyjno-rozwojową, upowszechniającą wiedzę, innowacje i nowe technologie oraz transformację ekologiczną i cyfrową,
- ▶ wspierającą realizację doradztwa zawodowego dla uczniów i aktywizację zawodową studentów, doktorantów i absolwentów studiów.

07

WYCHOWANIE
I WSPARCIE UCZNIÓW
ZE SPECJALNYMI
POTRZEBAMI
EDUKACYJNYMI

WZMOCNIENIE WYCHOWAWCZEJ ROLI SZKOŁY I PLACÓWKI

W trosce o integralny rozwój dzieci i młodzieży wzmocniliśmy wychowawczą funkcję szkoły. W definicji podstawy programowej wychowania przedszkolnego i podstawie programowej kształcenia ogólnego **rozszerzyliśmy zakres zadań o treści wychowawczo-profilaktyczne** dla szkoły i uwzględniliśmy zajęcia do realizacji z wychowawcą. Ponadto połączyliśmy w jeden dokument szkolny program wychowawczy i program profilaktyki. Takie działanie umożliwia systemowe spojrzenie na obszar oddziaływań zarówno wspierania dzieci i młodzieży w prawidłowym ich rozwoju, jak i zapobiegania zdiagnozowanym problemom występującym w szkole.

WYCHOWANIE DO ŻYCIA W RODZINIE

Realizowaliśmy działania wynikające z głównych kierunków polityki oświatowej państwa, w tym związanych z wychowawczą funkcją szkoły i promowaniem wychowania do życia w rodzinie. Współorganizowaliśmy kongresy, konferencje i seminaria poświęcone problematyce wychowania do życia w rodzinie i podnoszenia kompetencji kadry prowadzącej wychowanie do życia w rodzinie.

- ▶ przygotowaliśmy Ramowy plan i program kursu kwalifikacyjnego w zakresie wychowania do życia w rodzinie, który został zaktualizowany w kwietniu 2023 r.,
- ▶ opracowaliśmy warsztaty profilaktyczne z zakresu zdrowia prokreacyjnego dla uczniów szkół ponadpodstawowych pt. „Wektory życia”,
- ▶ przeszkoliliśmy 37 trenerów wojewódzkich, którzy będą szkolić nauczycieli, pedagogów, psychologów do realizacji zajęć. Ich celem jest kształtowanie postaw prozdrowotnych i prorodzinnych, a także pogłębienie, ugruntowanie i uaktualnienie zagadnień dotyczących zdrowia prokreacyjnego i przeciwdziałania zachowaniom problemowym.

CZASOPISMO „WYCHOWUJMY”

WYCHOWUJMY!

Na zlecenie MEiN Ośrodek Rozwoju Edukacji opracowuje i udostępniania dwumiesięcznik dla rodziców i nauczycieli pt. „WychowujMY”. Celem czasopisma jest wsparcie rodziców/opiekunów w wychowaniu dzieci.

BEZPIECZEŃSTWO UCZNIÓW

Wzmocniliśmy bezpieczeństwo dzieci i młodzieży. Znowelizowaliśmy przepisy w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków nauki opieki i wychowania, w których dodaliśmy m.in:

- ▶ obowiązek rejestrowania wyjść grupowych uczniów, które nie są wycieczkami,
- ▶ obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych,
- ▶ obowiązek przeszkolenia pracowników szkoły lub placówki w zakresie udzielania pierwszej pomocy,
- ▶ obowiązek zasięgnięcia opinii rady rodziców i samorządu uczniowskiego w sprawie długości przerw międzylekcyjnych, które muszą umożliwić m.in. zjedzenie posiłku.

POMOC PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNA

▶ Standardy zatrudniania specjalistów

Dla zapewnienia stałej poprawy dostępności pomocy specjalistycznej jak najbliżej dziecka i ucznia oraz jakości tej pomocy przygotowaliśmy rozwiązania systemowe polegające na wprowadzeniu – po raz pierwszy w przepisach prawa – **obowiązku zatrudnienia w przedszkolu lub szkole nauczycieli specjalistów**, w tym psychologów, pedagogów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i pedagogów specjalnych. Wskazaliśmy również, że standardem współczesnego polskiego przedszkola i polskiej szkoły jest zatrudnienie, obok nauczycieli prowadzących zajęcia wychowania przedszkolnego czy zajęcia edukacyjne z uczniami, także kadry specjalistów.

Na wprowadzenie standardów zatrudnienia zapewniono finansowanie z budżetu państwa, które na przestrzeni 10 lat, tj. od 2022 r. do 2032 r., wyniesie **ok. 25,6 mld zł**.

▶ Rekordowy wzrost zatrudnienia psychologów, pedagogów i innych specjalistów

Dzięki wprowadzonym zmianom nastąpił wzrost specjalistów w przedszkolach i szkołach w roku szkolnym 2022/2023 do prawie 43 tys. etatów specjalistów, tj. o niemal 21 tys. etatów więcej w porównaniu z rokiem szkolnym 2021/2022. Zakłada się, że dzięki wprowadzonym przepisom liczba etatów nauczycieli specjalistów wzrośnie w 2024 r. o 143 proc. Do czwartego kwartału 2024 r. w szkołach i przedszkolach będzie co najmniej 51 tys. etatów specjalistów.

Na ten cel przekazaliśmy organom prowadzącym środki w wysokości:

- w 2022 r. – prawie 520 mln zł (dotyczyło 4 miesięcy),
- w 2023 r. – prawie 1,9 mld zł (1,87 mld zł).

Na zlecenie MEiN w 16 województwach realizowano szkolenia współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego. W ich ramach wsparciem zostało objętych niemal 30 tys. osób – nauczycieli, dyrektorów, przedstawicieli: JST, KO, PDN. Łączna kwota na realizację zadania to 52 mln zł.

▶ 3 mln dodatkowych godzin zajęć dla uczniów w roku 2022

W 2022 r. publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe, ponadpodstawowe i szkoły artystyczne realizowały zajęcia specjalistyczne z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej w dodatkowym wymiarze godzin. Ministerstwo Edukacji i Nauki przeznaczyło na ten cel 180 mln zł. Kwota ta pozwoliła na zrealizowanie ok. 3 mln dodatkowych godzin zajęć dla uczniów.

Wsparcie obejmowało organizację zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym dla uczniów, u których rozpoznano potrzebę wsparcia psychologiczno-pedagogicznego w tym zakresie.

Zajęcia były prowadzone przez nauczycieli: psychologów, pedagogów, logopedów, doradców zawodowych, terapeutów pedagogicznych i innych specjalistów.

▶ Studia podyplomowe

Nauczyciele mogą poszerzać swoją wiedzę i umiejętności lub uzupełniać kwalifikacje, uczestnicząc w bezpłatnych studiach podyplomowych finansowanych przez MEiN. Studia na sześciu kierunkach są organizowane na terenie całego kraju:

- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka i wsparcie rodziny,
- praca z uczniami o zróżnicowanych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych,
- doradca rodziny,

- metodyka wspomagania komunikacji językowej uczniów,
- psychologia edukacyjna z przygotowaniem pedagogicznym,
- pedagog specjalny w edukacji włączającej.

W latach 2022-2024 na ten cel przeznaczaliśmy ok. 20 mln zł.

OFERTA SZKOLENIOWA ADRESOWANA DO NAUCZYCIELI SPECJALISTÓW

W maju 2023 r. uruchomiliśmy trzyletni projekt w ramach memorandum podpisanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki z UNICEF pn. „Szkoła dostępna dla wszystkich – szkolenia nauczycieli specjalistów w zakresie udzielania adekwatnego do potrzeb wsparcia uczniom, rodzicom i nauczycielom”. Inicjatywę realizuje Instytut Badań Edukacyjnych we współpracy z uczelniami i organizacjami pozarządowymi.

Projekt obejmuje:

- ▶ ponad 11 tys. nauczycieli, w tym nauczycieli specjalistów,
- ▶ minimum 560 przedszkoli i szkół oraz placówek (poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia nauczycieli),
- ▶ ok. 12 uczelni i organizacji pozarządowych.

W trakcie realizacji projektu planowane jest dotarcie ze wsparciem do ok. 30 tys. dzieci. Wartość całkowita projektu wyniesie ponad 15 mln zł.

BEZPIECZEŃSTWO UCZNIÓW W CZASIE COVID-19 – WYTYCZNE PRZECIWEPIDEMICZNE MEIN, MZ I GIS.

Wprowadziliśmy szczególne wytyczne przeciwepidemiczne mające zapewnić uczniom i wychowankom bezpieczne warunki nauki i opieki. Były one także wsparciem dla organów prowadzących oraz dyrektorów w zorganizowaniu pracy w czasie epidemii COVID-19. W wytycznych znalazły się zalecenia i rekomendacje dotyczące m.in. szczepień, dezynfekcji, zachowania dystansu społecznego oraz zasad higieny czy korzystania z maseczek.

MOŻLIWOŚĆ ZAWIESZENIA ZAJĘĆ SZKOLNYCH W SYTUACJI ZAGROŻENIA ZDROWIA UCZNIÓW

Przygotowaliśmy przepisy, które gwarantowały dyrektorom szkół dużą elastyczność w sprawie organizacji zajęć. Dyrektor mógł zawiesić zajęcia dla grupy uczniów lub całej szkoły i przejść na naukę zdalną po uzyskaniu pozytywnej opinii właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz zgody organu prowadzącego. Zgoda i opinia mogły być wydane w trybie pilnym, np. ustnie, pisemnie w formie adnotacji, telefonicznie, za pomocą środków komunikacji elektronicznej lub za pomocą innych środków łączności.

PAKIETY BEZPIECZEŃSTWA

Wspólnie z Rządową Agencją Rezerw Strategicznych wyposażyliśmy szkoły i placówki w dodatkowy

sprzęt oraz środki ochrony osobistej finansowane z budżetu państwa. Były to stacje dezynfekujące z funkcją mierzenia temperatury, termometry bezdotykowe oraz środki ochrony osobistej – maseczki, rękawiczki, płyny dezynfekujące.

Łącznie na ten cel przeznaczaliśmy 100 mln zł.

ZAPEWNIENIE UCZNIOM BEZPIECZNYCH I HIGIENICZNYCH WARUNKÓW NAUKI, OPIEKI DLA UCZNIÓW PRZYBYŁYCH Z UKRAINY

W związku ze zwiększeniem się liczby uczniów z Ukrainy wprowadziliśmy możliwość tworzenia innych lokalizacji prowadzenia zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych podporządkowanych organizacyjnie przedszkolom i szkołom, m.in. w budynkach użyteczności publicznej, gdzie czasowo odstąpiono od konieczności spełnienia procedury zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego.

Dzięki wprowadzeniu tej regulacji można było wykorzystać każdy budynek użyteczności publicznej, np. budynek biurowy lub socjalny, co było szczególnie pomocne w organizacji edukacji w dużych miastach.

DOFINASOWANIE ZAKUPU PODRĘCZNIKÓW, MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH I MATERIAŁÓW ĆWICZENIOWYCH DLA UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Na „Rządowy program pomocy uczniom niepełnosprawnym w formie dofinansowania zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w latach 2016-2022” przeznaczaliśmy łącznie ponad 70 mln zł. Z programu korzystało blisko 40 tys. uczniów rocznie.

Program będzie kontynuowany w latach 2023-2025. W 2023 r. na jego realizację uruchomiliśmy środki w wysokości 19,4 mln zł. Wsparcie otrzymało 51,6 tys. uczniów.

WSPARCIE UCZNIÓW POSZKODOWANYCH W WYNIKU ZDARZEŃ LOSOWYCH

W latach 2016-2021 w ramach „Rządowego programu pomocy dzieciom i uczniom w formie zasiłku losowego na cele edukacyjne, pomocy uczniom w formie wyjazdów edukacyjno-terapeutycznego oraz pomocy dzieciom i uczniom w formie zajęć opiekuńczych i zajęć terapeutyczno-edukacyjnych” pomoc otrzymało ponad 7 tys. dzieci i uczniów z rodzin poszkodowanych wskutek występowania negatywnych zjawisk atmosferycznych, w tym 6,8 tys. dzieci i uczniów otrzymało zasiłki losowe w wysokości od 500 zł do 1 000 zł.

Łącznie na ten cel przeznaczaliśmy 28,8 mln zł.

Program jest kontynuowany w latach 2022-2024. Zasiłek losowy w tej edycji programu wynosi 1 000 zł (w poprzednich było 500 zł i 1 000 zł). W 2022 r. pomoc otrzymało 199 dzieci i uczniów w łącznej wysokości 198,4 tys. zł. Natomiast w 2023 r. pomoc otrzymało 45 dzieci i uczniów – uruchomiono środki w łącznej wysokości 46,2 tys. zł.

PROGRAM KOMPLEKSOWEGO WSPARCIA DLA RODZIN „ZA ŻYCIEM” EDYCJA 2017 -2021

▶ „Pomoc uczennicom w ciąży”

W edycji 2017-2021 do realizacji zadania przystąpiły łącznie **93 samorzady**, które utworzyły **221 miejsc dla uczennic w ciąży** z 250 miejsc zaplanowanych w programie. Koszty w latach 2017-2021 wyniosły **ok. 1,3 mln zł**.

Środki na to zadanie samorzady przeznaczyły przede wszystkim na bieżące remonty pomieszczeń, doposażenie w meble, sprzęt AGD oraz opłaty za media.

▶ Wiodące Ośrodki Koordynacyjno-Rehabilitacyjne (WOKRO)

WOKRO powstały na bazie przedszkoli i szkół, w tym specjalnych, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych i poradni psychologiczno-pedagogicznych. W trakcie realizacji programu w latach 2017-2021 zapewniły:

- pomoc dzieciom od 0 r.ż. do rozpoczęcia nauki w szkole, w tym pomoc dzieciom w wieku 0-3 lat, co do tej pory nie było powszechne w praktyce oświatowej,
- dostęp do pomocy dzieciom posiadającym opinie i orzeczenia wydawane przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, jak i zaświadczenia lekarskie,
- włączenie do wsparcia dzieci zagrożonych niepełnosprawnością,
- wsparcie dzieci i rodzin przez takich specjalistów jak fizjoterapeuci, lekarze oraz położne, co w edukacji dotychczas nie było możliwe.

W każdym roku program obejmował wsparciem **ok. 18 tys. dzieci i ich rodziny**, zaś liczba godzin bezpośredniej pracy z dzieckiem sięgała **ok. 750 tys.** W ciągu 5 lat programu udało się powołać **306 ośrodków**, po jednym w powiecie lub mieście na prawach powiatu.

Na realizację tego zadania przeznaczyliśmy ponad **312 mln zł**.

PROGRAM „ZA ŻYCIEM” – EDYCJA 2022-2026

▶ „Pomoc uczennicom w ciąży”

W edycji 2022-2026 do realizacji działania przystąpiły 92 samorzady, które zadeklarowały utworzenie 189 miejsc dla uczennic w ciąży z 250 miejsc zaplanowanych. Środki na to zadanie samorzady przeznaczyły przede wszystkim na bieżące remonty pomieszczeń, doposażenie w meble, sprzęt AGD oraz opłaty za media.

▶ Wiodące Ośrodki Koordynacyjno-Rehabilitacyjne (WOKRO)

Jest to kontynuacja zadań z lat 2017-2021. Program zakłada objęcie specjalistyczną opieką dziecka, u którego wykryto niepełnosprawność lub zagrożenia niepełnosprawnością, oraz jego rodziny od urodzenia do podjęcia nauki w szkole.

Na ten cel przekażemy w latach 2022-2026 kwotę **528 mln zł** (o 215 mln więcej niż w poprzedniej edycji programu).

▶ Świadome i odpowiedzialne rodzicielstwo – działania edukacyjne dla młodzieży szkół ponadpodstawowych

Zainicjowaliśmy i zaplanowaliśmy na lata 2023-2026 realizację zadania pn. „Wektory Życia”.

Program jest szansą dla młodych ludzi na lepsze przygotowanie się do życia w dorosłości. W ramach programu będą realizowane 30-godzinne bezpłatne szkolenia dla nauczycieli oraz warsztaty dla młodzieży szkół ponadpodstawowych, prowadzone z wykorzystaniem gier edukacyjnych i nowoczesnych pomocy dydaktycznych.

▶ Tranzycja na rynek pracy

Celem działania jest poprawa skuteczności procesów kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży (w tym z niepełnosprawnościami) w celu przygotowania do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy we współpracy z podmiotami zewnętrznymi oraz zwiększenie udziału absolwentów z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego na rynku pracy.

Koszty zadania w latach 2022-2026 to **36,7 mln zł**.

OGRANICZENIE PRZEMOCY W SZKOLE

W latach 2021-2023 szkoły mogą skorzystać z programów szkoleniowo-wdrożeniowych „Porozumienie bez przemocy w edukacji” (NVC w edukacji) i „Mediacje w edukacji” Instytutu Edukacji Pozytywnej. Dzięki nim mogą uzyskać bezpłatne wsparcie w zakresie wprowadzenia porozumienia bez przemocy oraz mediacji do swojej praktyki.

POMOC MATERIALNA – STYPENDIUM SZKOLNE ORAZ ZASIŁEK SZKOLNY

W latach 2018-2022 samorzady wypłaciły **1,1 mln** stypendiów szkolnych. Rocznie wsparcie otrzymywało od 240 tys. do 140 tys. uczniów. Natomiast zasiłki szkolne trafiły do **36,5 tys.** uczniów. Na wsparcie uczniów w trudnej sytuacji materialnej w tym okresie przeznaczyliśmy łącznie **1,02 mld zł**, w tym **13,1 mln zł** na zasiłki szkolne.

WSPARCIE DZIECI I UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH – NOWE ROZWIĄZANIA PRAWNE

Od 1 września 2023 r. wprowadziliśmy możliwość przedłużenia, w określonych przypadkach, okresu nauki w szkołach ponadpodstawowych wszystkich typów i rodzajów o 2 lata. Dotyczy to uczniów:

- ▶ posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność,
- ▶ szkoły ponadpodstawowej w okręgowym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym i schronisku dla nieletnich

– którzy nie skorzystali z przedłużenia okresu nauki w szkole podstawowej na I lub II etapie edukacyjnym.

Przy podejmowaniu decyzji o przedłużeniu okresu nauki w szkole ponadpodstawowej należy wziąć pod uwagę maksymalny wiek życia, do którego uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego może korzystać z kształcenia w szkole ponadpodstawowej, tj. 24. rok życia.

DZIAŁALNOŚĆ EDUKACYJNA ORE

Wspieramy podnoszenie kompetencji nauczycieli i dyrektorów szkół. W latach 2015-2023 Ośrodek Rozwoju Edukacji organizował specjalistyczne szkolenia skierowane do nauczycieli. Ich tematyka odzwierciedlała zdiagnozowane potrzeby środowiska, np. poszerzono zakres i liczbę szkoleń i materiałów zwiększających kompetencje nauczycieli i rodziców w obszarze zdrowia psychicznego.

ROZWÓJ SZKOLNICTWA SPECJALNEGO

Inwestujemy i wspieramy rozwój szkół i placówek specjalnych. Jednostki te posiadają odpowiednio wykwalifikowaną kadre, pomoce dydaktyczne i odpowiednie warunki do rozwoju dla uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.

W całej Polsce podjęto realizację kilkunastu inwestycji, których celem jest rozwój infrastruktury szkół i placówek specjalnych. Są wśród nich m.in. placówki w: Lublinie (ponad 64 mln zł), Kozienicach (20 mln zł), Węgrowie, Bystrzycy (ponad 20,5 mln zł). Wartość inwestycji w szkolnictwo specjalne to **ponad 1 mld zł**.

MOŻLIWOŚĆ ZASTOSOWANIA MONITORINGU WIZYJNEGO NA TERENIE SZKÓŁ I PLACÓWEK

Wprowadziliśmy regulacje do przepisów Prawa oświatowego, zgodnie z którymi dyrektor szkoły lub placówki może wprowadzić monitoring wizyjny.

08

EDUKACJA
ZA GRANICĄ

UPOWSZECHNIANIE JĘZYKA POLSKIEGO POZA GRANICAMI

Powołaliśmy Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego, aby promować język polski wśród Polonii i Polaków poza granicami RP i wzmocniliśmy działalność Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą.

Głównymi zadaniami Instytutu Kolbego są:

- ▶ inicjowanie i realizowanie działań dotyczących promocji języka polskiego,
- ▶ wspieranie kultywowania polskiej tradycji oraz promocja języka polskiego jako ojczystego wśród Polonii i Polaków zamieszkałych za granicą,
- ▶ wspieranie inicjatyw oraz projektów edukacyjnych i naukowych mających na celu pogłębianie znajomości języka polskiego,
- ▶ upowszechnianie języka polskiego jako obcego,
- ▶ współpraca ze szkołami, uczelniami, instytucjami publicznymi, stowarzyszeniami, fundacjami, organizacjami i innymi podmiotami działającymi na terenie RP i za granicą na rzecz rozwoju języka polskiego za granicą,
- ▶ wzmacnianie współpracy między Polonią i Polakami zamieszkałymi za granicą a podmiotami działającymi w Polsce, w szczególności w dziedzinie edukacji i nauki.

NOWE SZKOŁY POLSKIE I ODDZIAŁY DZIECIĘCE

Powołaliśmy szkoły polskie prowadzone przez ORPEG przy placówkach dyplomatyczno-konsularnych RP: w Niemczech (4), Islandii (2), Grecji i na Malcie.

- ▶ Zmieniliśmy nazwy szkolnych punktów konsultacyjnych na szkoły polskie.
- ▶ Umożliwiliśmy tworzenie oddziałów dziecięcych dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat w szkołach polskich przy placówkach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych RP. W roku szkolnym 2023/2024 do 97 oddziałów dziecięcych uczęszcza 1 285 dzieci.
- ▶ Zrealizowaliśmy postulat środowisk oświatowych za granicą, zmieniając nazwę „kierownika” szkoły polskiej na „dyrektora”. Wydłużony został też okres powierzenia stanowiska.

CERTYFIKAT POŚWIADCZAJĄCY ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA POLSKIEGO

Absolwenci polskich szkół za granicą nie będą musieli zdawać egzaminów potwierdzających znajomość języka polskiego. Dzięki nowelizacji ustawy o języku polskim obywatele polscy zamieszkali za granicą lub cudzoziemcy, którzy ukończyli szkołę polonijną lub polską na poziomie średnim, uzyskają certyfikat poświadczający znajomość języka polskiego bez konieczności zdawania egzaminu

Zmiany wejdą w życie 1 stycznia 2024 r.

WSPARCIE OŚWIATY POLONIJNEJ ZA POŚREDNICTWEM ORPEG

- ▶ Prowadzimy kształcenie na odległość uczniów zamieszkałych poza granicami kraju. W roku szkolnym 2023/2024 w kształceniu na odległość uczestniczy 1 780 uczniów.

- ▶ Kierujemy nauczycieli do pracy wśród Polonii i Polaków za granicą w celu nauczania języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów. W 2016 roku ich liczba wynosiła 98, a w 2023 – 111.
- ▶ Kupujemy i przekazujemy nieodpłatnie podręczniki i pomoce dydaktyczne szkołom prowadzącym nauczanie języka polskiego i w języku polskim.
- ▶ Wsparliśmy finansowo 69 szkół polskich w ramach programu „Laboratoria Przyszłości”. Ponad **15 tys. uczniów** skorzystało z zakupionego w ramach programu wyposażenia.
- ▶ Skierowaliśmy 9 nowych nauczycieli do pracy w sekcji polskiej w Szkołach Europejskich w Brukseli i Luksemburgu.
- ▶ Wspieraliśmy organizowanie kolonii i innych form letniego wypoczynku dzieci i młodzieży polonijnej.
- ▶ Wspieramy współpracę szkół funkcjonujących w systemach oświaty innych państw oraz organizacji społecznych zarejestrowanych za granicą, prowadzących nauczanie języka polskiego i w języku polskim w innych państwach, ze szkołami w Polsce.

WSPARCIE NAUCZYCIELI POLONIJNYCH

- ▶ Organizujemy doskonalenie zawodowe nauczycieli języka polskiego i innych przedmiotów nauczanych w języku polskim za granicą.
- ▶ Wprowadziliśmy możliwość awansu zawodowego nauczycieli szkół za granicą.
- ▶ W ramach projektu „Latająca Poradnia” umożliwiliśmy 746 nauczycielom udział w szkoleniach. Wsparciem zostało objętych 96 szkół polonijnych i polskich z 50 krajów, sporządzono 2 907 raportów psychologicznych, logopedycznych oraz integracji sensorycznej.

EDUKACJA I WSPARCIE UCZNIÓW Z UKRAINY

Od pierwszych dni wojny wspieraliśmy uczniów z Ukrainy i ich rodziców, którzy znaleźli się na terytorium Polski:

- ▶ opracowaliśmy elastyczne przepisy prawa, które umożliwiały szybkie włączenie uczniów z Ukrainy do polskiego systemu edukacji,
- ▶ przygotowaliśmy szereg rekomendacji oraz wskazówek, np. jak zapisać dziecko do szkoły i jak otrzymać pomoc psychologiczno-pedagogiczną,
- ▶ przekazaliśmy samorządom dodatkowe środki na opiekę i kształcenie dzieci z Ukrainy,
- ▶ we współpracy z partnerami przygotowaliśmy program „Szkoła dla Was”, w ramach którego zbieraliśmy sprzęt do nauki zdalnej dla uczniów z Ukrainy,
- ▶ przygotowaliśmy kurs języka polskiego dla 1000 nauczycieli z Ukrainy,
- ▶ podjęliśmy współpracę z UNICEF, aby przeciwdziałać wykluczeniu edukacyjnemu dzieci i młodzieży z Ukrainy (organizacja obozów letnich i zajęć pozalekcyjnych, wsparcie nauczycieli, organizacja międzynarodowych konferencji, udostępnianie na ZPE materiałów UNICEF).

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA I WYMIANA DOBRYCH PRAKTYK

- ▶ W 2022 r. podpisaliśmy deklarację w sprawie współpracy Ministerstwa Edukacji i Nauki Rzeczypospolitej Polskiej z Radą Stanu Illinois ds. edukacji w zakresie doskonalenia zawodowego i kierowania nauczycieli.
- ▶ Podjęliśmy współpracę z partnerami zagranicznymi w zakresie doskonalenia nauczycieli. W 2022 r. reaktywowano program EUROPROF realizowany przez ORE. Jego celem jest podnoszenie kompetencji językowych nauczycieli w zakresie języka hiszpańskiego.
- ▶ Podpisaliśmy memorandum o porozumieniu dotyczące funkcjonowania i organizacji Lycée Français René Goscinny w Warszawie (Liceum Francuskie w Warszawie). Placówka, która jest prowadzona zgodnie z francuskim programem nauczania, wspiera nauczanie języka polskiego i kultury polskiej.

WSPIERANIE WYMIAN MŁODZIEŻOWYCH

Wspieramy międzynarodowe wymiany młodzieżowe, umożliwiając wszechstronny rozwój młodego człowieka oraz budowanie bezpośrednich relacji z rówieśnikami z innych krajów.

- ▶ Przeprowadziliśmy konkurs na realizację projektu w ramach „Międzynarodowej wymiany młodzieży w formie on-line lub tradycyjnej” z udziałem młodzieży z państw Partnerstwa Wschodniego, Bałkanów Zachodnich i Izraela.
- ▶ Zapewniliśmy dofinansowanie dla Polsko-Ukraińskiej Rady Wymiany Młodzieży oraz Polsko-Litewskiego Funduszu Wymiany Młodzieży.
- ▶ Zapewniliśmy środki dla Organizacji „Polsko-Niemiecka Współpracy Młodzieży”.
- ▶ Aktywnie promowaliśmy wśród szkół na terenie Polski możliwość uzyskania dofinansowania z konkursu o minigranty „Generacja V4” Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego. W rezultacie polskie podmioty są głównym beneficjentem tego konkursu i uzyskują największe dofinansowanie w porównaniu z pozostałymi państwami Grupy Wyszehradzkiej, tj. Czechami, Słowacją i Węgrami.

INNE DZIAŁANIA

- ▶ Podpisano umowę między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Państwa Izrael o współpracy w zakresie wizyt studyjnych zorganizowanych grup młodzieży.
- ▶ Podjęto decyzję o przywróceniu egzaminu maturalnego z języka polskiego na Litwie od 2024 r.
- ▶ Sfinalizowano prace nad umową w sprawie przedszkoli i szkół z nauczaniem w języku mniejszości narodowej w RP i Ukrainie. Umowa ma zapewnić dalsze funkcjonowanie istniejących w Ukrainie szkół z polskim językiem nauczania oraz umocnić kształcenie w języku polskim poprzez wprowadzenie matury z języka polskiego, zniesienie rejonizacji, możliwość uwzględnienia kulturowej specyfiki mniejszości narodowej w statutach szkół, ułatwienia w zatrudnianiu nauczycieli kierowanych z Polski.

09

SZKOLNICTWO
WYŻSZE

UCZELNIE NIEPUBLICZNE

▶ Zajęcia wyrównawcze

W roku akademickim 2021/2022 przekazaliśmy 52 uczelniom niepublicznym ponad **2 mln zł** na przeprowadzenie dodatkowych zajęć dla studentów pierwszego roku. Ich celem było wyrównanie szans edukacyjnych po długotrwałym okresie nauki zdalnej w szkołach ponadpodstawowych.

Zajęcia odbywały się w grupach szkoleniowych liczących co najmniej 25 osób.

▶ Zmiana nazwy uczelni w związku z ewaluacją jakości działalności naukowej

Nazwy zmieniło 13 uczelni niepublicznych:

- z użyciem wyrazu „akademia” – 7 uczelni niepublicznych,
- z użyciem wyrazu „uniwersytet” – 6 uczelni niepublicznych.

▶ Zmiana nazwy uczelni na nazwę zawierającą wyrazy zastrzeżone „akademia nauk stosowanych”

Nazwy zmieniło dotychczas **39 uczelni** niepublicznych.

▶ Nowe uczelnie niepubliczne

Utworzono 7 uczelni niepublicznych:

- Wyższa Międzynarodowa Szkoła Biznesu w Warszawie (2016),
- Wielkopolska Uczelnia Techniczna (2018),
- Szkoła Główna Krajowa z siedzibą w Warszawie (2018),
- Collegium Humanum – Szkoła Główna Menedżerska (2018),
- Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Wewnętrznego w Łodzi (2019),
- Uczelnia Collegium Intermarium (2021),
- Uczelnia Metropolitalna (2022).

▶ Federacje uczelni niepublicznych

Federacja Naukowa WSB-DSW Merito (2019)

▶ Filie uczelni zagranicznych utworzone na terytorium Polski

- Coventry University – filia uczelni we Wrocławiu (2020),
- Prywatna Placówka Szkolnictwa Wyższego „Kijowski Uniwersytet Medyczny” z siedzibą w Kijowie – filia uczelni w Bytomiu (2023).

▶ Procesy konsolidacyjne uczelni niepublicznych

W wyniku procesów konsolidacyjnych 15 uczelni niepublicznych zostało włączonych do innych uczelni niepublicznych:

- Uczelnia Zawodowa Zagłębia Miedziowego w Lubinie (2016),
- Wyższa Szkoła Nauk Społecznych im. ks. Józefa Majki w Mińsku Mazowieckim (2016),
- Wyższa Szkoła Pedagogiczna Związku Nauczycielstwa Polskiego z siedzibą w Warszawie (2016),

- Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna w Świdnicy z siedzibą w Świdnicy (2016),
- Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im. gen. Jerzego Ziętka w Katowicach (2016),
- Akademia Humanistyczna im. Aleksandra Gieysztora w Pułtusku (2019),
- Wyższa Szkoła Zawodowa Kosmetyki i Pielęgnacji Zdrowia z siedzibą w Warszawie (2019),
- Wyższa Szkoła Technologii Informatycznych w Warszawie (2019),
- Wyższa Szkoła Zarządzania i Marketingu w Sochaczewie (2019),
- Wyższa Szkoła Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie (2019),
- Warszawska Szkoła Wyższa z siedzibą w Otwocku (2020),
- Wyższa Szkoła Filologiczna we Wrocławiu (2020),
- Wyższa Szkoła Wychowania Fizycznego i Turystyki w Białymstoku (2022),
- Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego z siedzibą w Olsztynie (2022),
- Uczelnia WSB Merito w Warszawie (2023).

▶ Pozwolenia na utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu

- Od 1 stycznia 2016 r. udzieliliśmy **ponad 900 pozwoleń** na utworzenie studiów w uczelniach niepublicznych.
- Udzieliliśmy pozwolenia/stwierdziliśmy spełnianie warunków do prowadzenia studiów w stosunku do **44 uprawnień uczelni kościelnych** (w tym KUL).
- Udzieliliśmy pozwolenia na utworzenie studiów na kierunku lekarskim przez 9 uczelni niepublicznych.

UCZELNIE PUBLICZNE

▶ Zajęcia wyrównawcze

W roku akademickim 2021/2022 przekazaliśmy uczelniom publicznym blisko **39 mln zł** na przeprowadzenie dodatkowych zajęć dla studentów pierwszego roku. Ich celem było wyrównanie szans edukacyjnych po długotrwałym okresie nauki zdalnej w szkołach ponadpodstawowych.

Zajęcia odbywały się w grupach szkoleniowych liczących co najmniej 25 osób.

▶ Zmiana nazwy uczelni w związku z ewaluacją jakości działalności naukowej w 2022 r.

Nazwy zmieniło dotychczas **9 uczelni** publicznych:

- z użyciem wyrazu „akademia” – 3 uczelnie publiczne,
- z użyciem wyrazu „uniwersytet” – 6 uczelni publicznych.

▶ Zmiana nazwy uczelni na nazwę zawierającą wyrazy zastrzeżone „akademia nauk stosowanych”

W latach 2021-2023 zostały zmienione nazwy **23** publicznych uczelni zawodowych spełniających warunki ustawowe.

▶ **Nowe uczelnie publiczne**

Utworzono 3 nowe uczelnie publiczne:

- Akademia Piotrkowska – utworzona 1 czerwca 2023 r. z Filii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach,
- Szkoła Główna Straży Granicznej – utworzona 1 października 2023 r. (nadzorowana przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji),
- Publiczna Uczelnia Zawodowa w Grudziądzu – utworzona 1 listopada 2023 r.

Powstały 3 uczelnie publiczne w wyniku przekształcenia dotychczas istniejących:

- Akademia Zamojska – utworzona 1 września 2021 r.,
- Akademia Mazowiecka w Płocku – utworzona 1 października 2022 r.
- Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego – utworzony 1 października 2023 r.

▶ **Federacje uczelni publicznych**

1 października 2021 r. została utworzona Federacja Akademii Wojskowych na wniosek jednostek uczestniczących, tj. Lotniczej Akademii Wojskowej oraz Akademii Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte.

▶ **Procesy konsolidacyjne uczelni publicznych**

W wyniku procesów konsolidacyjnych 3 publiczne uczelnie zawodowe zostały połączone/włączone do innych publicznych uczelni akademickich oraz 1 instytut został włączony do publicznej uczelni akademickiej:

- Państwowa Medyczna Wyższa Szkoła Zawodowa w Opolu została włączona do Uniwersytetu Opolskiego (15 lipca 2020 r.),
- Instytut Morski w Gdańsku został włączony do Uniwersytetu Morskiego w Gdyni (1 października 2019 r.),
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sulechowie została połączona z Uniwersytetem Zielonogórskim w Zielonej Górze (1 września 2017 r.),
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Sandomierzu została połączona z Uniwersytetem Jana Kochanowskiego w Kielcach (31 grudnia 2016 r.).

▶ **Pozwolenia na utworzenie studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu w latach 2016-2023 r.**

- Liczba wszystkich wydanych decyzji/pozwoleń Ministra na utworzenie studiów w uczelniach publicznych – **779**.
- Liczba wydanych decyzji/pozwoleń Ministra na utworzenie studiów na kierunku lekarskim w uczelniach publicznych oraz KUL – **14**.

WSPARCIE FINANSOWE DLA STUDENTÓW, DOKTORANTÓW I MŁODYCH NAUKOWCÓW W LATACH 2016-2023

▶ **Pomoc materialna dla studentów i doktorantów**

- Od 1 stycznia 2016 r. na pomoc materialną dla studentów i doktorantów przeznaczaliśmy

łącznie **ok. 13,3 mld zł**.

- Uczelnie oraz instytuty naukowe PAN i instytuty badawcze udzielały studentom i doktorantom bezzwrotnych świadczeń w formie stypendium socjalnego, stypendium dla osób niepełnosprawnych, stypendium rektora oraz zapomogi.

▶ **Stypendia ministra dla studentów i doktorantów za znaczące osiągnięcia w nauce oraz dla wybitnych młodych naukowców**

W latach 2016–2023 na stypendia przeznaczaliśmy łącznie:

- **70,4 mln zł** – na stypendia za znaczące osiągnięcia dla **3781 studentów** oraz **246 doktorantów**. Stypendium ministra za rok akademicki 2022/2023 wynosiło **17 tys. zł** (wypłata jest jednorazowa).
- **322,8 mln zł** – na stypendia dla **1685 wybitnych młodych naukowców** (stypendium wynosi obecnie **5390 zł** i jest wypłacane co miesiąc przez okres 3 lat).

▶ **Wzrost minimalnego wynagrodzenia zasadniczego profesora w uczelni publicznej**

- Od 2016 r. minimalne wynagrodzenie profesora w uczelni publicznej wzrosło o ok. 34 proc. względem obecnie obowiązującej wysokości tego wynagrodzenia (tj. z 5390 zł do 7210 zł).
- Od 1 stycznia 2024 r. jest planowany dalszy wzrost tego wynagrodzenia do kwoty 9370 zł, co oznacza wzrost o blisko **74 proc.** względem wysokości wynagrodzenia z 2016 r.
- W konsekwencji podwyższenia wynagrodzenia profesora rosną także wynagrodzenia nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelniach publicznych na innych stanowiskach niż profesor oraz wynagrodzenia pracowników naukowych zatrudnionych w jednostkach naukowych PAN.

▶ **Pakiet Wolności Akademickiej**

Głównym celem Pakietu Wolności Akademickiej jest zagwarantowanie nauczycielom wolności nauczania, wolności słowa, wolności badań naukowych, ogłaszania ich wyników, a także wolności debaty akademickiej na zasadach pluralizmu światopoglądowego. Wprowadzone zmiany wzmacniają na gruncie akademickim poszanowanie konstytucyjnego prawa do wolności wyrażania przekonań religijnych, światopoglądowych i filozoficznych.

▶ **Akademickość dla mniejszych miast**

Stwarzamy nowe możliwości uczelniom w mniejszych miastach, które, spełniając ustawowe warunki, stają się m.in. akademiami czy akademiami nauk stosowanych. Uzyskują one nowe uprawnienia, zwiększa się ich rozpoznawalność na rynku edukacyjnym. Wpływa to pozytywnie na ich rozwój i zapewnienie lepszej jakości kształcenia. Dzięki temu młodzi ludzie nie będą musieli wyjeżdżać do dużych ośrodków miejskich i odnajdą się na lokalnych rynkach pracy.

▶ **Medal „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas”**

Medal „Zasłużony dla Nauki Polskiej Sapientia et Veritas” (łac. mądrość i prawda) posiada trzy stopnie – złoty medal, srebrny i brązowy. Umożliwia to uhonorowanie kandydata do odznaczenia odpowiednio do jego zasług lub osiągnięć. Może być on przyznany m.in. osobom zasłużonym dla nauki i szkolnictwa wyższego, w tym także nieposiadającym obywatelstwa polskiego, uczelniom, fundacjom, instytutom badawczym, stowarzyszeniom. Medal może być nadany także pośmiertnie.

10

NAUKA

FINANSOWANIE MIĘDZYNARODOWEJ WSPÓŁPRACY NAUKOWEJ

- ▶ „Projekty Międzynarodowe Współfinansowane”
Łączna wartość przyznanych środków – ponad 103,5 mln zł.
Łączna liczba projektów: 135.
- ▶ „Granty na granty – wsparcie polskich koordynatorów w programach badawczych Unii Europejskiej” (II edycja)
Łączna wartość przyznanych środków – blisko 2,2 mln zł.
Łączna liczba projektów: 65.
- ▶ „Granty na granty – promocja jakości II”
Łączna wartość przyznanych środków – blisko 1,6 mln zł.
Łączna liczba projektów: 52.
- ▶ „Granty na granty – promocja jakości III”
Łączna wartość przyznanych środków – ponad 5,3 mln zł.
Łączna liczba projektów: 145.

EWALUACJA JAKOŚCI DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ

Ewaluację przeprowadza się w ramach dyscyplin naukowych i artystycznych uprawianych w danym podmiocie, tj. m.in. uczelni, instytucie Polskiej Akademii Nauk, instytucie międzynarodowym, a także instytucie badawczym. Ewaluacja pomaga ustalić najbardziej miarodajną ocenę jakości prowadzonej przez podmioty działalności naukowej oraz efekty tej oceny.

W ramach ewaluacji poszczególnym dyscyplinom przyznawane są kategorie naukowe: A+, A, B+, B albo C. Od nich zależą uprawnienia do prowadzenia studiów, szkół doktorskich, nadawania stopni i tytułów, ale także kwota subwencji, czyli środków finansowych, które podmioty otrzymują z budżetu państwa.

W styczniu 2022 r. powołanych zostało 690 ekspertów do oceny osiągnięć zgłoszonych w ramach pierwszej ewaluacji jakości działalności naukowej. Docelowo było ich blisko 1 tys. W zakres zadań ekspertów weszła ocena:

- ▶ zgodności osiągnięć zgłoszonych przez podmioty z ewaluowaną dyscypliną,
- ▶ osiągnięć artystycznych uwzględnianych w ocenie poziomu artystycznego prowadzonej działalności naukowej,
- ▶ osiągnięć powstałych w wyniku prowadzenia działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa, objętych ochroną informacji niejawnych (ocena przeprowadzana w siedzibach podmiotów, które złożą wnioski o przeprowadzenie ewaluacji w tym trybie),
- ▶ wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki (III kryterium ewaluacji),
- ▶ podmiotów, które zostały wyłonione do dodatkowej oceny eksperckiej – kandydatów do kategorii naukowej A+.

W ewaluacji jakości działalności naukowej przeprowadzonej w 2022 r. oceniono działalność

naukową prowadzoną w 283 podmiotach, w tym:

- ▶ 103 uczelniach publicznych,
- ▶ 29 uczelniach niepublicznych,
- ▶ 5 uczelniach kościelnych,
- ▶ 2 federacjach,
- ▶ 69 instytutach naukowych Polskiej Akademii Nauk,
- ▶ 64 instytutach badawczych,
- ▶ instytucie międzynarodowym,
- ▶ 10 innych podmiotach prowadzących działalność naukową w sposób samodzielny i ciągły.

Ocenie podlegało:

- ▶ 700 tys. publikacji,
- ▶ 1 tys. patentów,
- ▶ 54 tys. osiągnięć artystycznych,
- ▶ 18 tys. projektów naukowych,
- ▶ inne osiągnięcia finansowe (przychody z usług badawczych i komercjalizacji badań),
- ▶ wpływ działalności naukowej podmiotu na otoczenie społeczno-gospodarcze.

EWALUACJA JAKOŚCI DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ – SYSTEM EWALUACJI DOROBKU NAUKOWEGO (SEDN)

W celu przeprowadzenia ewaluacji jakości działalności naukowej dostosowaliśmy i uruchomiliśmy niezbędne systemy informatyczne służące m.in. do weryfikowania zaraportowanych osiągnięć naukowych oraz stanu kadry naukowej. W podstawowym zakresie SEDN został wdrożony już w grudniu 2020 r. Od tego czasu był stale rozwijany i wdrażano kolejne jego elementy, tak by w pełni mógł posłużyć do przeprowadzenia procesu ewaluacji jakości działalności naukowej, który odbył się w 2022 r. W systemie POL-on (w tym PBN) z kolei zostały oddane wszystkie moduły sprawozdawcze na potrzeby oceny jakości działalności naukowej: PBN (w zakresie publikacji), patenty, projekty naukowe, dane finansowe, osiągnięcia artystyczne, opisy wpływu.

WYNIKI EWALUACJI UWZGLĘDNIAJĄCE PONOWNE ROZPATRZENIE SPRAWY ORAZ WNIOSKI O ZMIANĘ DECYZJI MINISTRA EDUKACJI I NAUKI

Spośród wszystkich ocenianych 1145 podmioto-dyscyplin:

- ▶ kategorię naukową A+ otrzymało 120 podmioto-dyscyplin,
- ▶ kategorię A otrzymały 428 podmioto-dyscyplin,
- ▶ kategorię B+ otrzymały 525 podmioto-dyscyplin,
- ▶ kategorię B otrzymało 48 podmioto-dyscyplin,
- ▶ kategorię C otrzymały 24 podmioto-dyscypliny.

W przeliczeniu na dane procentowe udział w ewaluacji kategorii naukowych A+ i A wyniósł łącznie 47,86 proc., kategorii B+ 45,85 proc. natomiast kategorii B oraz C – 6,29 proc.

W ujęciu ogólnym, około 93,7 proc. podmioto-dyscyplin utrzymało lub uzyskało uprawnienia do nadawania stopnia doktora.

WYKAZY CZASOPISM NAUKOWYCH I MATERIAŁÓW RECENZOWANYCH

Opublikowaliśmy 3 wykazy czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych – w 2019, 2021 i w 2023 r. Najnowszy wykaz zawiera **34 318** czasopism naukowych oraz **1735** konferencji naukowych.

Powstały również 3 wykazy wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe: w roku 2019, 2020 oraz 2021 r. W aktualnym wykazie znalazło się **815** wydawnictw.

WSPARCIE DLA CZASOPISM NAUKOWYCH

Wspieramy wydawców polskich czasopism naukowych nieujętych w najbardziej rozpoznawalnych bazach czasopism naukowych, których artykuły są na wysokim poziomie naukowym. Działania podejmowane w ramach programu przez beneficjentów to m.in.: podniesienie poziomu merytorycznego recenzji, zakup oprogramowania do zarządzania pracami edytorskimi, tworzenie nowej strony internetowej czy zakup identyfikatorów DOI.

- ▶ Łączna wartość przyznanych środków – **ponad 33 mln zł.**
- ▶ Łączna liczba projektów: **484.**

NOWA KLASYFIKACJA DZIEDZIN I DYSCYPLIN NAUKOWYCH

Celem nowej klasyfikacji jest porządkowanie obszarów badawczych i ograniczenie rozbitcia dyscyplin naukowych. Poprzednia klasyfikacja obejmowała 8 obszarów, 22 dziedziny i aż 102 dyscypliny, co utrudniało ocenę jakości badań.

W nowej klasyfikacji początkowo wyodrębniono 8 dziedzin naukowych oraz 48 dyscyplin. W późniejszych latach wprowadzono aktualizację, która była odpowiedzią na głosy środowiska naukowego. Oceniana jest cała działalność naukowa uczelni w poszczególnych dziedzinach, umożliwiając bardziej precyzyjne porównania.

„INICJATYWA DOSKONAŁOŚCI – UCZELNIA BADAWCZA” (IDUB)

Wspieramy rozwój uczelni, które dążą do osiągnięcia statusu uniwersytetu badawczego oraz skutecznego konkurowania z najlepszymi ośrodkami akademickimi na arenie krajowej, europejskiej i światowej.

Laureaci konkursu otrzymują zwiększenie kwoty subwencji o 10 proc. na utrzymanie i rozwój potencjału badawczego i dydaktycznego, przyznanej w 2019 r. przez okres siedmiu lat (2020-2026) w łącznej kwocie ponad **3,1 mld zł** (3 161 024 629 zł), zaś rocznie ponad

451,5 mln zł (451 574 947 zł). Uczelnie, które nie zostały laureatami konkursu, otrzymują zwiększenie subwencji o 2 proc. przez okres sześciu lat (2020-2025), co łącznie stanowi kwotę blisko 295 mln zł, zaś rocznie blisko **50 mln zł.**

Uczelnie, które w przyszłości staną się uczelniami badawczymi, to:

1. Uniwersytet Warszawski,
2. Politechnika Gdańska,
3. Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie,
4. Politechnika Warszawska,
5. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
6. Uniwersytet Jagielloński,
7. Gdański Uniwersytet Medyczny,
8. Politechnika Śląska,
9. Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
10. Uniwersytet Wrocławski.

REGIONALNA INICJATYWA DOSKONAŁOŚCI (RID)

Wspieramy uczelnie, które równoważą misję dydaktyczną i badawczą oraz stanowią centra innowacji i kompetencji w swoich regionach. Program skupia się na umacnianiu znaczenia działań uczelni w konkretnych dziedzinach naukowych lub artystycznych, dostosowując konkursy do specyfiki danego regionu.

W roku 2019 rozpoczęła się pilotażowa edycja programu RID, która skończy się w grudniu 2023 r. Laureatami pilotażowej edycji zostało 30 uczelni, które w tym czasie otrzymają łączne wsparcie w wysokości ponad **323 mln zł.**

Do 1 września 2023 r. trwał nabór do pierwszej edycji programu RID, której realizacja rozpocznie się w 2024 r. i skończy się w roku 2027.

ZESPÓŁ DO SPRAW WYPRACOWANIA ROZWIĄZAŃ W ZAKRESIE KREOWANIA I TESTOWANIA TECHNOLOGII KOSMICZNYCH W WARUNKACH POLARNYCH

Do najważniejszych zadań powołanego w 2022 r. zespołu należą m.in.:

- ▶ inicjowanie i wspieranie działań służących włączaniu polskich stacji polarnych w międzyresortową współpracę na rzecz wykorzystywania polskiej myśli technicznej w działalności polarnej,
- ▶ inicjowanie i wspieranie międzyresortowych działań prowadzących do rozwoju i testowania rozwiązań technicznych i technologicznych stosowanych w eksploracji przestrzeni kosmicznej,
- ▶ przeprowadzenie analizy możliwości zrewitalizowania Polskiej Stacji Antarktycznej im. Antoniego B. Dobrowolskiego w kontekście doprowadzenia istniejącej infrastruktury stacji do stanu umożliwiającego prowadzenie badań naukowych,
- ▶ nawiązywanie współpracy ze światowym środowiskiem badań kosmicznych w kontekście

możliwości wykorzystania Polskiej Stacji Antarktycznej im. Antoniego B. Dobrowolskiego,

- ▶ wspieranie działań na rzecz promocji myśli naukowej w obszarze rozwoju technologii kosmicznych, w tym w zakresie rozwoju umiejętności przetrwania w warunkach ekstremalnych przyszłych uczestników wypraw planetarnych,
- ▶ popularyzacja polskiej tradycji wypraw polarnych.

SZKOŁY DOKTORSKIE

Wprowadziliśmy m.in. nowy system kształcenia doktorantów w Polsce. Dotychczas kształcenie to miało formę studiów doktoranckich uwzględniających na finiszu postępowanie awansowe.

Utworzyliśmy szkoły doktorskie prowadzące kształcenie doktorantów na podstawie programu kształcenia i indywidualnego dla każdego doktoranta planu badawczego, które kończy się złożeniem rozprawy doktorskiej z pozytywną opinią promotora. Rozdzielono tym samym proces przygotowywania rozprawy doktorskiej od postępowania awansowego. Postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora jest obecnie odrębnym procesem, przy czym jest ono bezpłatne dla osób, które ukończyły szkołę doktorską w podmiocie, w którym postępowanie się wszczyna.

NOWY MODEL KSZTAŁCENIA DOKTORANTÓW

Nowy model kształcenia doktorantów (zastąpienie dotychczasowych studiów doktoranckich) jest oparty na interdyscyplinarnych szkołach doktorskich.

- ▶ Zmienił się status doktoranta na młodego naukowca, a nie studenta trzeciego stopnia. Kształcenie w szkołach doktorskich jest oparte na indywidualnym planie badawczym, podlegającym ocenie śródkresowej oraz programie kształcenia.
- ▶ Co do zasady **wszyscy doktoranci nieposiadający stopnia doktora otrzymują stypendium doktoranckie** przez łączny okres kształcenia nieprzekraczający 4 lat. Doktoranci z niepełnosprawnością otrzymują stypendium doktoranckie w zwiększonej wysokości.
- ▶ Kształcenie, na wniosek doktoranta, jest zawieszane na okres odpowiadający czasowi trwania urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlopu ojcowskiego oraz urlopu rodzicielskiego.
- ▶ Prawo do prowadzenia kształcenia doktorantów jest uzależnione od wyników ewaluacji jakości działalności naukowej.

PIERWSZA EWALUACJA JAKOŚCI KSZTAŁCENIA W SZKOŁACH DOKTORSKICH

W październiku 2024 r. rozpocznie się pierwsza ewaluacja jakości kształcenia w szkołach doktorskich. W tym celu powołaliśmy zespół ds. ewaluacji szkół doktorskich działający w ramach Komisji Ewaluacji Nauki, który pracuje nad przygotowaniem procesu ewaluacji. Podjęliśmy działania zmierzające do wprowadzenia rozwiązań informatycznych, które umożliwią przeprowadzenie ewaluacji w systemie teleinformatycznym.

ZWIĘKSZENIE STYPENDIUM DOKTORANCKIEGO

Od 1 stycznia 2023 r. została podniesiona wysokość wynagrodzenia profesora. Zmiana spowodowała automatyczne podwyższenie minimalnej wysokości stypendium doktoranckiego. Obecnie wynosi ona: do oceny śródkresowej – **2667,7 zł**, a po ocenie śródkresowej – **4109,7 zł**. Doktoranci posiadający orzeczenie o niepełnosprawności otrzymują stypendium w wysokości zwiększonej o 30 proc. kwoty stypendium sprzed oceny śródkresowej. Oznacza to wysokość – do oceny śródkresowej: **3 468,01 zł** i po ocenie śródkresowej: **4 910,01 zł**.

ROZWIĄZANIA WSPIERAJĄCE DOKTORANTÓW

W ustawie – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wprowadziliśmy rozwiązania, które zabezpieczają interesy i podnoszą status doktoranta. Są wśród nich:

- ▶ dodatkowe zabezpieczenie interesów doktoranta w przypadku zaprzestania kształcenia, polegające na tym, że wprowadzono wymóg uzyskania zgody doktoranta na przeniesienie do innej szkoły doktorskiej, a w przypadku nieuzyskania zgody albo braku możliwości podjęcia przez doktoranta kształcenia w innej szkole doktorskiej podmiot prowadzący szkołę doktorską, w której zaprzestano kształcenia, pokrywa temu doktorantowi koszty postępowania w sprawie nadania stopnia doktora w trybie eksternistycznym.
- ▶ utworzenie ram prawnych umożliwiających w przyszłości wydawanie legitymacji doktoranta także w postaci dokumentu mobilnego – mLegitymacji,
- ▶ zniesienie zakazu zatrudnienia doktorantów, kształcących się w szkołach doktorskich, w charakterze nauczyciela akademickiego albo pracownika naukowego,
- ▶ działania legislacyjne podejmowane w okresie pandemii polegające m.in. na umożliwieniu czasowego ograniczenia lub zawieszenia kształcenia doktorantów, przedłużeniu ważności legitymacji doktoranta bez konieczności potwierdzania ich ważności, zabezpieczeniu prawidłowego toku kształcenia doktorantów.

Ponadto wprowadzono zmiany dotyczące osób ubiegających się o nadanie stopnia doktora w trybie eksternistycznym. Nowe regulacje dodatkowo zabezpieczają interesy takich osób w kontekście dostępu do infrastruktury badawczej i informatycznej podmiotów doktoryzujących, jak również opieki naukowej. Mogą one także otrzymywać stypendium jednostki samorządu terytorialnego, stypendium za wyniki w nauce lub w sporcie, stypendium dla wybitnych młodych naukowców.

INNE ZMIANY LEGISLACYJNE DOTYCZĄCE DOKTORANTÓW

- ▶ złagodzenie skutków pierwszej ewaluacji: umożliwienie podmiotom, które uzyskały w ramach pierwszej ewaluacji kategorię B:
  - dalszego prowadzenia kształcenia doktorantów do czasu przeprowadzenia drugiej ewaluacji,
  - kontynuacji postępowań w sprawie nadania stopnia doktora/przewodów doktorskich.
- ▶ przedłużenie terminu prowadzenia studiów doktoranckich z 31.12.2023 na 31.12.2024.

ZMIANY W SYSTEMIE POL-ON

W systemie POL-on zostały wprowadzone moduły: wykaz osób ubiegających się o stopień doktora oraz szkoły doktorskie.

„ARCTOWSKI – POLARPOL – POLSKIE MULTIDYSCYPLINARNE LABORATORIUM BADAŃ POLARNYCH W ANTARKTYCE”

Przedmiotem inwestycji jest budowa nowego budynku głównego Polskiej Stacji Antarktycznej im. Henryka Arctowskiego na wyspie Króla Jerzego w archipelagu Szetlandów Południowych. Łączna kwota dotacji to ponad 130 mln zł.

WIRTUALNA BIBLIOTEKA NAUKI

Wirtualna Biblioteka Nauki (WBN) to zadanie polegające na zakupie i udostępnianiu podmiotom tworzącym system szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce światowych zasobów wiedzy w postaci elektronicznych czasopism naukowych, książek naukowych i baz danych bibliograficznych.

Budżet WBN:

- ▶ 2020 rok – 255 mln zł,
- ▶ 2021 rok – 292 mln zł,
- ▶ 2022 rok – 260 mln zł,
- ▶ 2023 rok – 257,5 mln zł.

PODMIOTY REALIZUJĄCE ZADANIA W RAMACH WBN W 2023 R.

- ▶ Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- ▶ Uniwersytet Warszawski (Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego UW i Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie),
- ▶ Instytut Chemii Bioorganicznej PAN Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe.

11

INNOWACJE
I ROZWÓJ

PROGRAM „DOKTORAT WDROŻENIOWY”

Wspieramy młodych naukowców przez tworzenie warunków do prowadzenia równoległej działalności naukowej i biznesowej. W efekcie w firmach, w których pracują, wdrażane są wyniki ich prac, co zwiększa potencjał naukowy i realnie wpływa na innowacyjność gospodarki.

- ▶ Do siedmiu edycji programu zakwalifikowało się w sumie **2,9 tys.** osób.
- ▶ Obecnie w programie uczestniczy **1,7 tys.** doktorantów.
- ▶ W latach 2017-2023 przeznaczyliśmy **ponad 407 mln zł** na wsparcie projektów realnie wpływających na innowacyjność gospodarki.

WSPARCIE UDZIAŁU W INICJATYWACH EIT

Przyczyniamy się do większego udziału polskich partnerów we Wspólnotach Wiedzy i Innowacji (Knowledge and Innovation Communities – KICs) Europejskiego Instytutu Innowacji (European Institute of Innovation and Technology – EIT).

Na wsparcie 19 podmiotów szkolnictwa wyższego w latach 2021-2023 przeznaczyliśmy **12 mln zł**.

NARODOWE CENTRUM PROMIENIOWANIA SYNCHROTRONOWEGO SOLARIS

Zapewniamy bieżącą pracę infrastruktury badawczej NCPS SOLARIS. Wspieramy aktywizację środowiska naukowego w Polsce i za granicą oraz prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych na rzecz zwiększenia liczby użytkowników infrastruktury badawczej NCPS SOLARIS działającej przy Uniwersytecie Jagiellońskim.

W latach 2021-2025 przekażemy Uniwersytetowi Jagiellońskiemu na ten cel blisko **200 mln zł**. Tylko w 2023 r. było to aż **32 mln zł**.

FINASOWANIE KOSZTÓW WKŁADU KRAJOWEGO NA RZECZ UDZIAŁU WE WSPÓLNYM MIĘDZYNARODOWYM PROGRAMIE LUB PRZEDSIĘWZIĘCIU

Wspieramy projekty obejmujące budowę, modernizację i użytkowanie międzynarodowych infrastruktur badawczych o unikatowych właściwościach i zastosowaniu. Szczególne miejsce zajmują projekty międzynarodowe uznane za kluczowe przez Europejskie Forum Strategii do spraw Infrastruktur Badawczych (ESFRI) oraz wpisane na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej.

Na realizację przedsięwzięcia w latach 2016-2023 przeznaczyliśmy ponad **528 mln zł**.

WSPARCIE UDZIAŁU POLSKICH ZESPOŁÓW NAUKOWYCH W MIĘDZYNARODOWYCH PROJEKTACH INFRASTRUKTURY BADAWCZEJ

Finansujemy projekty obejmujące budowę, modernizację i użytkowanie międzynarodowych

infrastruktur badawczych o unikatowych właściwościach i zastosowaniu, ze szczególnym uwzględnieniem projektów uznanych za kluczowe przez Europejskie Forum Strategii do spraw Infrastruktur Badawczych (ESFRI) oraz wpisanych na Polską Mapę Infrastruktury Badawczej.

Dotychczas wsparcie uzyskało 32 projektów. Na ten cel przeznaczyliśmy w latach 2021-2023 ponad **163 mln zł**.

BUDOWA OŚRODKA BADAŃ ANTYPROTONAMI I JONAMI W EUROPIE (FAIR – FACILITY FOR ANTIPROTON AND ION RESEARCH)

Dotacja celowa w wysokości ponad 173 mln zł na finansowanie kosztów realizacji inwestycji dotycząca zobowiązań Rządu Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przystąpieniem do Konwencji dotyczącej budowy i funkcjonowania Ośrodka Badań Antyprotonami i Jonami w Europie, sporządzonej w Wiesbaden dnia 4 października 2010 r. (Dz. U. z 2011 r. Nr 255, poz. 1531) została przyznana decyzją Ministra Wydziałowi Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie do realizacji w latach 2013-2028.

PROGRAM STRATEGICZNY INFOSTRATEG „ZAAWANSOWANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNE, TELEKOMUNIKACYJNE I MECHATRONICZNE”

Wspieramy rozwój polskiego potencjału SI poprzez opracowanie rozwiązań wykorzystujących sztuczną inteligencję i blockchain, które mają bezpośrednie zastosowanie w praktyce. Łączny budżet na program to **840 mln zł**.

PROGRAM STRATEGICZNY „NOWE TECHNOLOGIE W ZAKRESIE ENERGII”

Wspieramy „zieloną” transformację polskiej energetyki poprzez opracowanie nowatorskich rozwiązań w obszarze czystych technologii energetycznych, głównie w obszarze odnawialnych źródeł energii, a także niskoemisyjnego wodoru.

REGIONALNE PUNKTY KONTAKTOWE DLA PROGRAMU RAMOWEGO HORYZONT EUROPA

W roku 2021 przeznaczyliśmy ponad **5 mln zł** na finansowanie podmiotów organizujących regionalne punkty kontaktowe dla programu Horyzont Europa. Ich celem było wsparcie uczestnictwa polskich beneficjentów w tej inicjatywie.

BRANŻOWE PUNKTY KONTAKTOWE DLA PROGRAMU RAMOWEGO HORYZONT EUROPA

W latach 2022-2027 przeznaczymy **45 mln zł** na działalność branżowych punktów kontaktowych dla programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji Horyzont Europa. Wspierają one

uczestnictwo polskich beneficjentów w tej inicjatywie.

Do udziału w przedsięwzięciu są uprawnione podmioty wchodzące w skład Sieci Badawczej Łukasiewicz, wyspecjalizowane w określonych branżach oraz posiadające dostęp do specjalistycznej wiedzy naukowo-technicznej.

REALIZACJA PRAC PROJEKTOWYCH REAKTORA HTGR

W 2021 r. Narodowe Centrum Badań Jądrowych oraz Ministerstwo Edukacji i Nauki podpisały umowę na realizację kolejnej partii prac projektowych wysokotemperaturowego reaktora chłodzonego gazem (ang. High Temperature Gas cooled Reactor, HTGR).

Umowa przewiduje, że w ciągu trzech lat w Narodowym Centrum Badań Jądrowych zostaną przygotowane warunki do wybudowania w Polsce badawczego reaktora wysokotemperaturowego. NCBJ opracuje projekt podstawowy takiego urządzenia na wstępnym poziomie szczegółowości. Na ten cel w porozumieniu z resorem klimatu przeznaczymy ponad **60 mln zł**.

„PREMIA NA HORYZONCIE 2”

Udzieliliśmy wsparcia podmiotom systemu szkolnictwa wyższego i nauki realizującym program ramowy Horyzont 2020, program Euratom oraz inne schematy wsparcia badań i innowacji wdrażanych przez Komisję Europejską lub jej agencje wykonawcze. Środki przeznaczono na dodatki do wynagrodzeń dla pracowników biorących udział w realizacji projektów. Od 2016 r. podpisano umowy na łączną kwotę ponad **407 mln zł**. Większość umów jest w trakcie realizacji.

PRZEDSIĘWZIĘCIE „POLSKI MOOC”/NAVOICA

Sfinansowaliśmy projekt zrealizowany przez Fundację Młoda Nauka, dzięki któremu powstała ogólnopolska platforma edukacyjna oferująca bezpłatne kursy online „Polski MOOC” – obecnie funkcjonująca pod nazwą **Navoica**. Na realizację projektu przeznaczyliśmy **2 mln zł**.

Projekt ma charakter niekomercyjny. Pod względem technologicznym platformę stworzył i stale rozwija OPI-PIB. Instytucjonalnie inicjatywę wspiera Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich.

- ▶ Blisko **125 tys.** osób zarejestrowanych na platformie.
- ▶ Ok. **225** dostępnych kursów.
- ▶ Ok. **85 tys.** wydanych certyfikatów ukończenia kursu.

ZMIANA MODELU WSPIERANIA POLSKIEGO UDZIAŁU W HORYZONCIE EUROPA

Dbamy o to, by coraz więcej polskich podmiotów aplikowało w konkursach HE. Dzięki wprowadzonym rozwiązaniom uczestnictwo polskich podmiotów w programie wzrosło z ok. 1 proc. do 1,5 proc. budżetu programu, co jest efektem nienotowanym w 20-letniej obecności Polski w programach ramowych.

Również dzięki zaangażowaniu pracowników DIR, delegatów do Komitetów Programowych

HE, we współpracy z ekspertami NCBR-KPK tematyka konkursów w klastrach tematycznych HE uwzględnia priorytety polskiego środowiska naukowego, co przekłada się na większe zainteresowanie i udział Polski w HE. Ponadto włączyliśmy się w prace partnerstw europejskich, grupujących największych graczy i koncentrujących środki na największych wyzwaniach polityki energetyczno-klimatycznej.

UDZIAŁ POLSKICH UCZELNI W SOJUSZACH UNIWERSYTETÓW EUROPEJSKICH

Zaangażowaliśmy się w działania propagujące w środowisku akademickim wiedzę na temat nowej unijnej inicjatywy, zachęcając polskie uczelnie do zaangażowania się w jej współtworzenie. Obecnie polskie uczelnie wchodzą w skład **23 sojuszy**, co stanowi 46 proc. wszystkich sojuszy Uniwersytetów Europejskich.

Sfinansowaliśmy wkład własny uczelni partnerskich w sojuszach Uniwersytetów Europejskich w latach 2019-2022 łącznie na kwotę ponad **29 mln zł**.

„EUROPEAN STUDENT CARD – EUROPEJSKA KARTA STUDENTA” (ESC)

Angażujemy się w budowanie europejskiego obszaru edukacji, w ramach którego powstaje m.in. europejska legitymacja studencka. Opracowanie oraz pilotaż wzoru Europejskiej Karty Studenta dla polskich studentów powierzyliśmy Politechnice Poznańskiej, mającej w swoich strukturach Międzyuczelniane Centrum Personalizacji Legitymacji Studenckiej (MCPLS), a jednocześnie będącej liderem sojuszu Uniwersytetu Europejskiego EUNICE4U.

Na wykonanie zadania uczelnia otrzyma dotację celową w wysokości ponad **627 tys. zł**.

OGÓLNE WYTYCZNE MEIN W ZAKRESIE STOSOWANIA MIKROPOŚWIADCZEŃ

Opracowaliśmy zbiór wytycznych oraz dobrych praktyk uczelni stosujących mikropoświadczenia, czyli opisy efektów uczenia się. Ma on służyć standaryzowaniu zasad oraz upowszechnianiu wiedzy na ten temat w obszarze szkolnictwa wyższego w Polsce. Mikropoświadczenia są coraz częściej stosowane w obszarze współpracy międzynarodowej uczelni, szczególnie w prowadzonych przez nie projektach międzynarodowych (m.in. Inicjatywy Uniwersytetów Europejskich).

INKUBATOR INNOWACYJNOŚCI

Wspieramy Centra Transferu Technologii i Spółki Celowe Uczelni służące komercjalizacji wyników prac B+R. Połowa środków jest przeznaczana na podnoszenie gotowości technologicznej projektów o dużym potencjale komercyjnym, jak np. opracowanie prototypu.

- ▶ W latach 2017-2019 wsparcia udzieliśmy **53** podmiotom zrzeszonym w 20 konsorcjach. Łączny budżet wyniósł ponad **43 mln zł**.
- ▶ W latach 2019-2020 wsparcia udzieliśmy **60** podmiotom zrzeszonym w 24 konsorcjach. Łączny budżet wyniósł ponad **24 mln zł**.

- ▶ W latach 2020-2023 wsparcia udzieliliśmy 74 podmiotom zrzeszonym w 32 konsorcjach i 2 podmiotom samodzielnie realizującym projekt. Łączny budżet wyniósł **ponad 80 mln zł**.

TOP 100 INNOWATORZY GOSPODARKI

Umożliwiliśmy pracownikom przedsiębiorstw ze stopniem co najmniej doktora odbycie staży w zagranicznych ośrodkach badawczych. Dzięki nabytym umiejętnościom i zawartym kontaktom uczestnicy programu przyczyniają się do rozwoju innowacyjnej działalności swoich przedsiębiorstw. Na realizację programu w latach 2018-2021 udzieliliśmy wsparcia łącznie **6 podmiotom** na kwotę **ponad 522 tys. zł**.

MISTRZOWIE DYDAKTYKI

Dzięki projektowi przyczyniliśmy się do wypracowania i wdrożenia nowych rozwiązań w zakresie szkolenia tutorów oraz kształcenia w formie tutoringów we współpracy z wiodącymi uczelniami zagranicznymi (znajdującymi się w pierwszej setce rankingu szanghajskiego).

Powstał model stosowania tutoringów w praktyce uczelnianej we współpracy z partnerami ponadnarodowymi. Model ten był testowany i wdrażany na uczelniach polskich. Zrealizowano wizyty studyjne o charakterze szkoleniowym dla kadry akademickiej u partnerów ponadnarodowych.

- ▶ W wizytach studyjnych w ośrodkach zagranicznych wzięło udział **niespełna tysiąc osób**.
- ▶ W testowaniu wypracowanego rozwiązania uczestniczyły **903 osoby**.
- ▶ Łączny budżet wyniósł **ponad 75 mln zł**.

AKREDYTACJE ZAGRANICZNE

Dzięki projektowi udzieliliśmy wsparcia polskim uczelniom w uzyskiwaniu zagranicznych akredytacji i certyfikatów komisji branżowych podnoszących międzynarodową konkurencyjność uczelni. Na realizowane w latach 2016-2022 działania przeznaczyliśmy **ponad 20 mln zł**.

NAJLEPSI Z NAJLEPSZYCH! 4.0.

Otaczamy wsparciem wybitnie uzdolnionych studentów. Finansując ich udział w międzynarodowych konkursach, zawodach i konferencjach, przyczyniamy się do rozwoju ich aktywności naukowej, innowacyjności i kreatywności.

- ▶ **Ponad 1,6 tysiąca studentów** zostało objętych wsparciem w latach 2019-2023.
- ▶ Na realizację projektu przeznaczyliśmy **ponad 21 mln zł**.

LIDERZY W ZARZĄDZANIU UCZELNIĄ

Doskonalimy kadry kierownicze i administracyjne podnosząc kompetencje niezbędne do efektywnego zarządzania uczelniami. Dzięki projektowi zrealizowano szkolenia krajowe i zorganizowano wizyty studyjne w zagranicznych uczelniach oraz ośrodkach naukowych.

- ▶ Wsparciem objęto **ponad 3,4 tysiąca osób** w ramach szkoleń i wizyt krajowych oraz **ponad 600 osób** w ramach szkoleń i wizyt zagranicznych.
- ▶ Na realizację projektu przekazaliśmy **ponad 23 mln zł**.

PROGRAM PRAKTYK ZAWODOWYCH W PAŃSTWOWYCH WYŻSZYCH SZKOŁACH ZAWODOWYCH

Dzięki projektowi przyczyniliśmy się do wypracowania ogólnopolskiego, jednolitego systemu 6-miesięcznych praktyk w uczelniach zawodowych. Projekt był skierowany do wszystkich publicznych uczelni zawodowych (Państwowych Wyższych Szkół Zawodowych) oraz niepublicznych uczelni zawodowych.

- ▶ W praktykach zawodowych wspieranych ze środków EFS uczestniczyło **ponad 7,4 tysięcy** studentów.
- ▶ Na realizowany w latach 2015-2020 projekt przeznaczono łącznie blisko **136 mln zł**.

KSZTAŁCENIE NA STUDIACH DOKTORANCKICH: OPRACOWANIE PROGRAMÓW STUDIÓW DOKTORANCKICH O ZRÓŻNICOWANYCH PROFILACH

Wsparliśmy wypracowanie modelowych programów studiów doktoranckich. Odbyło się to we współpracy z przedstawicielami środowiska akademickiego i naukowego oraz przy aktywnym udziale przedstawicieli pracodawców lub organizacji pracodawców. Modelowe programy kształcenia były wdrażane w formie konkursowej przez NCBiR.

W latach 2015-2017 przeznaczyliśmy na ten cel blisko **1 mln zł**.

OPRACOWANIE MODELOWYCH PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI

Realizując projekt opracowano pogłębioną analizę porównawczą dotyczącą systemu kształcenia nauczycieli w wybranych krajach europejskich, zalecenia w zakresie zmian systemu kształcenia nauczycieli w Polsce, a także modelowe programy kształcenia nauczycieli w szkołach wyższych.

Na realizację projektu przeznaczono blisko **2,5 mln zł**.

WSPIERANIE PROCESÓW KONSOLIDACJI UCZELNI

Podejmujemy działania ukierunkowane na zwiększenie konkurencyjności szkolnictwa wyższego w Polsce m.in. wspierając procesy konsolidacji uczelni.

- ▶ Budżet projektu to **ponad 44 mln zł**.
- ▶ Dzięki projektowi powstało **7 związków/federacji** lub zrealizowanych procesów konsolidacji uczelni.

REALIZACJA INSTRUMENTU GLOWS W MISJI KOSMICZNEJ NASA

W 2020 r. zawarliśmy umowę z NASA dotyczącą współpracy w zakresie Sondy Mapowania i Przyspieszania Międzygwiazdowego (Interstellar Mapping And Acceleration Probe – IMAP). W skład misji ma wejść instrument badawczy GLOWS (GLObal Solar Wind Structure) opracowywany przez polski zespół z Centrum Badań Kosmicznych PAN.

Łączny budżet przedsięwzięcia wynosi ponad **16 mln zł**, a w roku 2023 przeznaczaliśmy na ten cel ponad **3 mln zł**.

WIRTUALNY INSTYTUT BADAWCZY – WSPARCIE DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ Z FUNDUSZU POLSKIEJ NAUKI

Wspieramy badania o wysokim potencjale zastosowań społeczno-gospodarczych, czego wyrazem jest nowatorska w skali kraju formuła Wirtualnego Instytutu Badawczego (WIB). Obszarem badań w ramach WIB jest biotechnologia medyczna.

Na wsparcie zespołów realizujących badania przeznaczono kwotę **450 mln zł** z Funduszu Polskiej Nauki.

Celem wyłanianych w konkursach zespołów jest opracowanie nowej technologii lub grupy technologii w obszarze biotechnologii medycznej, a następnie ich komercjalizacja i wdrożenie.

„BUDOWA OŚRODKA BADAŃ ANTYPROTONAMI I JONAMI W EUROPIE (FAIR – FACILITY FOR ANTIPROTON AND ION RESEARCH)”

Angażujemy się w budowę nowego ośrodka akceleratorowego przeznaczonego do badań w dziedzinie fizyki przy użyciu antyprotonów i jonów. Jest to jedno z największych przedsięwzięć naukowych w skali światowej. W przygotowaniu tego projektu uczestniczą naukowcy z całego świata. Dotację celową na finansowanie tej inwestycji przyznaliśmy Wydziałowi Fizyki, Astronomii i Informatyki Stosowanej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Łączny budżet inicjatywy wynosi ponad **173 mln zł**.

WSPARCIE SIECI BADAWCZEJ ŁUKASIEWICZ

W latach 2019-2023 przekazaliśmy ponad **150 mln zł** na pokrycie kosztów działalności oraz realizację zadań Centrum Łukasiewicz.

SUBWENCJE DLA INSTYTUTÓW SIECI BADAWCZEJ ŁUKASIEWICZ

Przekazaliśmy instytutom Sieci Badawczej Łukasiewicz ponad **1,4 mld zł**. To środki przeznaczone na działalność bieżącą instytutów, w tym rozwój kompetencji badawczych, zatrudnienie kadry i rozwój zawodowy pracowników pionu badawczego, utrzymanie infrastruktury badawczej i informatycznej oraz działania związane z komercjalizacją wyników badań naukowych i prac rozwojowych. Zapewnienie finansowania w ramach subwencji pozwala na poprawę efektywności prowadzonych badań naukowych i prac rozwojowych.

UDZIAŁ W KONSORCJUM LUMI (EUROHPC)

Celem konsorcjum jest nabycie superkomputera w tzw. preeksaskali przy współudziale środków unijnych – 50 proc. kosztów zakupu i operacyjnych superkomputera zostanie sfinansowane przez Wspólne Przedsięwzięcie, a drugie 50 proc. przez konsorcjum. Środki przeznaczone na ten cel to **1,35 mln zł**.

FINANSOWANIE INFRASTRUKTURY BADAWCZEJ W RAMACH REGIONALNYCH PROGRAMÓW OPERACYJNYCH 2014-2020

Współfinansowanie budżetowe projektów dotyczących infrastruktury badawczej w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020 w latach 2018-2023 wyniosło ponad **44 mln zł**. Ze wsparcia skorzystało **28 beneficjentów**.

WSPÓŁPRACA Z MINISTERSTWEM FUNDUSZY I POLITYKI REGIONALNEJ W ZAKRESIE INFRASTRUKTURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W REGIONALNYCH PROGRAMACH OPERACYJNYCH 2014-2020

W okresie programowania środków unijnych 2014-2020 zadanie oceny dokumentacji przedsięwzięć z zakresu infrastruktury badawczej dla RPO było realizowane przez ekspertów wskazywanych każdorazowo przez Departament Innowacji i Rozwoju z bazy ekspertów Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowego Instytutu Badawczego. Wykonano około 300 ocen fiszek projektów.

Projekty dotyczące infrastruktury badawczej w ramach RPO w zakresie Priorytetu Inwestycyjnego 1a, w których założono wykorzystanie infrastruktury na działalność gospodarczą na poziomie nie mniejszym niż 30 proc., mogą korzystać z dofinansowania do wydatków kwalifikowalnych po wcześniejszym uzgodnieniu możliwości udziału budżetu państwa w finansowaniu projektu między ministerstwami obsługującymi ministrów właściwych ds. szkolnictwa wyższego i nauki, rozwoju regionalnego oraz budżetu.

PRACE NAD NOWYM SYSTEMEM WSPIERANIA DZIAŁAŃ DOTYCZĄCYCH INFRASTRUKTURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W RAMACH REGIONALNYCH PROGRAMÓW 2021-2027

Realizujemy zadanie polegające na ocenie dokumentacji przedsięwzięć z zakresu infrastruktury badawczej, przewidywanych do realizacji w ramach Regionalnych Programów 2021-2027, z udziałem powołanego przez ministra zespołu ekspertów. Planujemy wykonanie oceny ok. 250 fiszek projektów.

„DYDAKTYCZNA INICJATYWA DOSKONAŁOŚCI”

Udzielamy wsparcia finansowego publicznym uczelniom zawodowym na ich aktywność projakościową w zakresie upowszechniania i doskonalenia dydaktyki na kierunkach studiów

o profilu praktycznym. W każdym roku 15 uczelni otrzymuje dofinansowanie w 1 mln zł. Od początku wdrożenia inicjatywy przekazaliśmy uczelniom 75 mln zł.

WSPARCIE PROCESU KSZTAŁCENIA NA ODLEGŁOŚĆ W UCZELNIACH NIEPUBLICZNYCH.

Uczelnie niepubliczne otrzymały w latach 2020-2021 8,67 mln zł na organizację zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

JEDNOLITY SYSTEM ANTYPLAGIATOWY

System wykrywa podobieństwa między tekstami, uwzględniając zmieniony szyk zdania i różnice stylistyczne, a także umożliwia tłumaczenie i sprawdzanie tekstu pod kątem nadużycia. Od 2019 r. przekazujemy Ośrodkowi Przetwarzania Informacji – Państwowemu Instytutowi Badawczemu dotacje na utrzymanie tego systemu.

EKONOMICZNE LOSY ABSOLWENTÓW

Uruchomiony w 2016 roku ogólnopolski system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA) dostarcza wiarygodnych informacji o sytuacji zawodowej absolwentów, studentów, doktorantów i osób z doktoratem z polskich uczelni. System został zaprojektowany i wykonany przez Ośrodek Przetwarzania Informacji PIB na zlecenie MEiN.

REPOZYTORIUM PISEMNYCH PRAC DYPLOMOWYCH

System gromadzi obronione prace dyplomowe polskich absolwentów od 2009 r. Do repozytorium pisemnych prac dyplomowych wprowadza się metadane samej pracy i jej autora, informacje o promotorze (promotorach) pracy i jej recenzentach oraz o instytucji nadającej tytuł zawodowy oraz realizowanym przez studenta kierunku, a także informacje o egzaminie dyplomowym, którym zakończone było procedowanie danej pracy. W repozytorium złożono ponad 3,34 mln prac dyplomowych z 364 uczelni.

ZINTEGROWANY SYSTEM INFORMACJI O SZKOLNICTWIE WYŻSZYM I NAUCE POL-ON

System jest administrowany, rozwijany i utrzymywany przez OPI-PIB na zlecenie MEiN. Dostarcza obiektywne informacje o nauce i szkolnictwie wyższym.

System POL-on obejmuje:

- ▶ wykaz nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia,
- ▶ wykaz osób prowadzących działalność naukową oraz wykaz osób biorących udział w jej prowadzeniu,
- ▶ wykaz instytucji systemu szkolnictwa wyższego i nauki wraz z wykazem kierunków kształcenia,
- ▶ informacje o prowadzonych (lub współprowadzonych) przez instytucję szkołach doktorskich,

- ▶ wykaz studentów,
- ▶ repozytorium pisemnych prac dyplomowych dla studiów pierwszego, drugiego stopnia oraz studiów jednolitych,
- ▶ wykaz osób ubiegających się o stopień doktora,
- ▶ bazę dokumentów w postępowaniach awansowych,
- ▶ bazę osób upoważnionych do podpisywania dokumentów w instytucjach naukowych,
- ▶ bazę dokumentów planistyczno-sprawozdawczych instytucji naukowych w Polsce.

ROZBUDOWA POTENCJAŁU BADAWCZEGO REALIZOWANA W RAMACH KPO

Wspieramy rozwój polskiej gospodarki poprzez inwestycje w rozbudowę potencjału badawczego, zwłaszcza w obszarach cyfryzacji i zielonej gospodarki. Wybieramy projekty infrastruktury badawczej, promując efektywne zarządzanie nią w kontekście przedsiębiorczości, komercjalizacji i transferu wiedzy do gospodarki.

Budżet tych działań w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności to ponad 1,68 mld zł.

POLSKA MAPA INFRASTRUKTURY BADAWCZEJ

Identyfikuje 70 projektów o wysokim poziomie doskonałości naukowej i istotnym znaczeniu społeczno-gospodarczym. Stanowi kluczowe narzędzie dla długoterminowego planowania i zarządzania rozwojem strategicznej infrastruktury badawczej w Polsce oraz udziałem kraju w międzynarodowych inicjatywach badawczych, dążąc do efektywnego inwestowania środków publicznych i integracji potencjału badawczego

POLITYKA NAUKOWA PAŃSTWA

Opracowaliśmy Politykę Naukową Państwa. To kluczowy dokument strategiczny określający priorytety funkcjonowania systemu szkolnictwa wyższego i nauki, który stanowi podstawę do realizacji programów strategicznych i rozwojowych. Celem Polityki Naukowej Państwa jest podniesienie prestiżu nauki i szkolnictwa wyższego oraz zwiększenie zaufania społecznego do wyników badań naukowych.

12

PROGRAMY
I INWESTYCJE

POLITECHNICZNA SIEĆ VIA CARPATIA IM. PREZYDENTA RP LECHA KACZYŃSKIEGO

Wspieramy uczelnie z Polski Wschodniej w zakresie prowadzenia badań naukowych, działań związanych z kształceniem studentów, prac rozwojowych, prac wdrożeniowych oraz działań popularyzatorskich skierowanych w szczególności do społeczności regionalnych i lokalnych.

Zadanie jest realizowane przez 3 uczelnie:

- ▶ Politechnika Białostocka,
- ▶ Politechnika Lubelska,
- ▶ Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza z siedzibą w Rzeszowie.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło ponad **32 mln zł**.

LUBELSKA UNIA CYFROWA. WYKORZYSTANIE ROZWIĄZAŃ CYFROWYCH I SZTUCZNEJ INTELIGENCJI W MEDYCYNIE – PROJEKT BADAWCZY

Wspieramy rozwój badań naukowych w dziedzinie medycyny, szczególnie w okulistyce, poprzez opracowanie teoretycznego modelu wykorzystania nowoczesnych technologii, rozwiązań cyfrowych i sztucznej inteligencji w medycynie. Zadanie jest realizowane przez 3 uczelnie:

- ▶ Uniwersytet Medyczny w Lublinie,
- ▶ Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie,
- ▶ Politechnika Lubelska.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło ponad **25 mln zł**.

NAUKA DLA PRZETWÓRSTWA ROLNO-SPOŻYWCZEGO

Wspieramy sektor mleczarski poprzez innowacyjne i bezpieczne metody produkcji, jednocześnie zachowując dobre praktyki w ochronie środowiska w kontekście postępujących zmian klimatycznych.

Zadanie jest realizowane przez 6 uczelni:

- ▶ Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie,
- ▶ Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
- ▶ Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu,
- ▶ Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu,
- ▶ Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.
- ▶ Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło **100 mln zł**.

WZMOCNIENIE I UGRUNTOWANIE DZIAŁALNOŚCI POLSKIEJ UNII METROLOGICZNEJ (PUM) W POLSCE

Zwiększamy poziom aktywności uczniów szkół ponadpodstawowych, studentów, towarzystw i stowarzyszeń, otoczenia społeczno-biznesowego i przedsiębiorców w obszarze metrologii. Zadanie realizowane jest przez Politechnikę Lubelską.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło prawie **4 mln zł**.

„DIALOG”

Wspieramy integrację między sektorem naukowym a społeczno-gospodarczym. Celem inicjatywy jest podniesienie jakości badań naukowych, umiędzynarodowienie polskiej nauki, rozwijanie współpracy z sektorem biznesowym, pobudzanie innowacyjności oraz rozwój nauk humanistycznych.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło blisko **125 mln zł**.

„STUDENCKIE KOŁA NAUKOWE TWORZĄ INNOWACJE”

Finansujemy innowacyjne projekty studenckich kół naukowych, a także transfer powstałych technologii oraz rozwiązań do biznesu. Wspieramy młodych naukowców w prowadzeniu badań naukowych i nabywaniu kompetencji miękkich potrzebnych do komercjalizacji wyników tych prac.

Na realizację projektów MEiN przeznaczyło ponad **22 mln zł**.

„PERŁY NAUKI”

Tworzymy warunki rozwoju dla wybitnych młodych naukowców przez umożliwienie prowadzenia badań naukowych lub twórczości artystycznej. W ramach programu finansujemy również zakup aparatury naukowo-badawczej oraz infrastruktury sprzętowej niezbędnej do realizacji projektu. Na wsparcie projektów przeznaczyliśmy łącznie ponad **21 mln zł**.

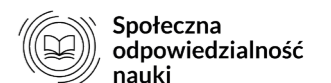
„NARODOWA REPREZENTACJA AKADEMICKA”

Wspieramy kształcenie studentów-sportowców. Umożliwiamy równoległe realizowanie kariery sportowej oraz nauki akademickiej poprzez dofinansowanie dodatkowych zajęć dydaktycznych skierowanych do studentów-sportowców będących w trakcie kariery sportowej.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło **20 mln zł**.

„SPOŁECZNA ODPOWIEDZIALNOŚĆ NAUKI”

Popularyzujemy naukę oraz projekty związane z utrzymaniem zasobów bibliotecznych o istotnym znaczeniu dla nauki oraz jej dziedzictwa. Dofinansowujemy m.in. projekty popularyzujące osiągnięcia naukowe oraz projekty związane z organizacją przedsięwzięć ukazujących przydatność

wiedzy naukowej w codziennym życiu.

Na realizację projektów przekazaliśmy blisko **240 mln zł**.

„DOSKONAŁA NAUKA”

Wspieramy realizację projektów służących prezentacji osiągnięć naukowych, tym m.in. najnowszych wyników badań naukowych lub prac rozwojowych przez organizację konferencji naukowych czy też wydawanie monografii naukowych.

Na realizację projektów MEiN przeznaczyło **ok. 128 mln zł**.

„NAUKA DLA SPOŁECZEŃSTWA”

Wspieramy projekty mające na celu budowanie współpracy między podmiotami działającymi w obszarze nauki a podmiotami działającymi w sferze społeczno-gospodarczej.

Na realizację projektów MEiN przeznaczyło ponad **176 mln zł**.

„NAUKA DLA SPOŁECZEŃSTWA II”

Wspieramy podmioty działające w obszarze nauki w realizacji projektów badawczych polegających na budowaniu współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, opracowywaniu i implementacji rozwiązań służących społecznościom lokalnym i regionalnym oraz tworzeniu modeli teoretycznych obejmujących swoim obszarem zagadnienia społeczne.

Na realizację projektów MEiN przeznaczyło ponad **224 mln zł**.

„NARODOWY PROGRAM ROZWOJU HUMANISTYKI”

Wspieramy oryginalne projekty z obszaru humanistyki o istotnym znaczeniu dla polityki naukowej i edukacyjnej państwa, cechujące się użytecznością dla różnych dyscyplin w dziedzinie nauk humanistycznych lub dyscyplin artystycznych.

Na realizację projektów MEiN przeznaczyło ponad **294 mln zł**.

„ROZWÓJ CZASOPISM NAUKOWYCH”

Wspieramy polskie czasopisma naukowe w podnoszeniu poziomu praktyk wydawniczych i edytorskich, zwiększenia wpływu czasopism na rozwój nauki oraz utrzymania się czasopism w międzynarodowym obiegu naukowym.

Na wsparcie czasopism naukowych MEiN przeznaczyło ponad **33 mln zł**.

„LEGIA AKADEMICKA”

Dofinansujemy kursy wojskowe dla studentów i absolwentów uczelni publicznych oraz niepublicznych w celu gromadzenia wyszkolonych zasobów żołnierzy rezerwy na potrzeby

uzupełnień osobowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w korpusach: szeregowych, podoficerów i oficerów.

Na realizację zadania MEiN przeznaczyło **3 mln zł**.

POLSKA METROLOGIA

W ramach programu „Polska Metrologia” dofinansowanie na kwotę ponad **21 mln zł** otrzymało **26 projektów**.

Celem programu „Polska Metrologia” jest wsparcie badań naukowych i prac rozwojowych w obszarach związanych z metrologią. Program umożliwia realizację projektów służących m.in. zwiększeniu konkurencyjności polskiej gospodarki w strategicznych dla kraju obszarach, stymulowaniu rozwoju metrologii, w szczególności w obszarach zdrowia, środowiska, energii, oraz zaawansowanych technik pomiarowych, a także rozwoju technologii cyfrowych.

INWESTYCJE DOTYCZĄCE KSZTAŁCENIA

W roku 2020 r. na inwestycje dotyczące kształcenia przeznaczono dodatkowo łącznie ponad **440 mln zł**, z czego ponad 150 mln zł trafiło na inwestycje związane z modernizacją domów studenckich w ramach przystosowania akademików do nowych wymagań, które pojawiły się w związku z pandemią COVID-19.

Środki te stanowiły dofinansowanie dla ponad 80 inwestycji realizowanych przez 57 uczelnie publiczne we wszystkich 16 województwach.

13

WSPÓŁPRACA
MIĘDZYNARODOWA

POWOŁANIE NARODOWEJ AGENCJI WYMIANY AKADEMICKIEJ

W 2017 r. powołaliśmy Narodową Agencję Wymiany Akademickiej (NAWA). Jej misją jest wzmocnienie potencjału polskiej nauki i szkolnictwa wyższego poprzez wymianę i współpracę międzynarodową. Jest ona realizowana m.in. przez:

- ▶ programy ustanawiane przez dyrektora agencji,
- ▶ obsługę wymiany akademickiej wynikającej z umów międzynarodowych,
- ▶ upowszechnianie informacji o polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki za granicą,
- ▶ promocję języka polskiego, prowadzenie spraw z zakresu uznawalności wyższego wykształcenia oraz stopni naukowych uzyskanych za granicą,
- ▶ uwierzytelnianie dokumentów do obrotu prawnego za granicą.

Szeroka oferta programowa Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej jest skierowana do wszystkich przedstawicieli społeczności akademickiej, począwszy od osób indywidualnych (studentów, doktorantów, naukowców), aż po podmioty instytucjonalne: uczelnie, instytuty badawcze i naukowe. W roku 2022 NAWA przyznała ponad **6100 stypendiów** osobom indywidualnym oraz prawie 900 grantów instytucjom akademickim na łączną kwotę ponad **220 mln zł**.

WSPARCIE DLA STUDENTÓW Z ZAGRANICY

Wprowadziliśmy wiele udogodnień dla uczelni, znacznie poszerzając ich autonomię w zakresie przyjmowania cudzoziemców na kształcenie i kierowania polskich naukowców i wykładowców za granicę. Umożliwimy również polskim jednostkom szersze otwarcie się na współpracę z naukowcami zagranicznymi.

Poszerzyliśmy katalog stypendiów wypłacanych z budżetu państwa, do których są uprawnieni cudzoziemcy.

- ▶ Począwszy od roku akademickiego 2019/2020 cudzoziemcy studiujący w Polsce są uprawnieni do ubiegania się o wszystkie stypendia, z wyłączeniem stypendium socjalnego oraz kredytu studenckiego.
- ▶ Uprawnionymi do bezpłatnego kształcenia w języku polskim na studiach stacjonarnych są cudzoziemcy posiadający certyfikat poświadczający znajomość języka polskiego jako obcego co najmniej na poziomie biegłości językowej C1.
- ▶ Wszyscy cudzoziemcy, którzy podejmują kształcenie w szkołach doktorskich, otrzymują stypendium doktoranckie oraz mogą ubiegać się o stypendium ministra dla wybitnych młodych naukowców.

Wprowadziliśmy algorytm premiujący umiędzynarodowienie, w ramach którego premiowani są przede wszystkim stypendyści NAWA oraz cudzoziemcy studiujący na pełnym cyklu studiów.

WIĘKSZA LICZBA STUDENTÓW ZAGRANICZNYCH W POLSCE

W wyniku wprowadzonych zmian legislacyjnych obserwujemy rosnącą liczbę studentów zagranicznych w Polsce i liczbę przyznawanych świadczeń studentom cudzoziemcom. W roku akademickim 2022/2023 w Polsce studiowało **101 199 studentów** cudzoziemców, co stanowi **8,6 proc.** wszystkich studentów.

WSPARCIE DLA STUDENTÓW I NAUKOWCÓW Z UKRAINY

Wprowadziliśmy specjalne rozwiązania prawne dla studentów i naukowców z Ukrainy. Ich fundamentem jest ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa:

- ▶ uczelnie mogą dopasować zasady funkcjonowania i rekrutacji, by umożliwić odbywanie studiów przez osoby, które w wyniku działań wojennych były zmuszone opuścić Ukrainę,
- ▶ od objętych ustawą obywateli Ukrainy będących studentami uczelni publicznej nie są pobierane opłaty za kształcenie na studiach stacjonarnych w języku polskim,
- ▶ dostępne świadczenia dla studentów – obywatele Ukrainy mogą ubiegać się o stypendium socjalne, stypendium rektora, stypendium dla osób niepełnosprawnych, zapomogę i kredyt studencki; dodatkowo znieśliśmy ograniczenie liczby zapomóg możliwych do otrzymania w roku akademickim,
- ▶ kontynuacja zatrudnienia – każdy obywatel Ukrainy, który wjechał do Polski od 24 lutego 2022 r. i oświadczył, że do tego dnia pracował jako nauczyciel akademicki w uczelni na terytorium Ukrainy oraz posiada wymagany tytuł zawodowy, stopień naukowy, stopień w zakresie sztuki lub tytuł profesora i odpowiednie kwalifikacje do zajmowania danego stanowiska, może zostać zatrudniony w uczelni jako nauczyciel akademicki bez przeprowadzenia konkursu; analogiczne rozwiązania są przewidziane dla obywateli Ukrainy ubiegających się o zatrudnienie w jednostkach Polskiej Akademii Nauk, instytutach badawczych, Centrum Łukasiewicz lub instytutach w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz.

LICZBA STUDENTÓW I NAUKOWCÓW Z UKRAINY

Zgodnie z danymi z systemu POL-on (według stanu na 23.11.2023 r.) łączna liczba studentów z Ukrainy na pełnym cyklu kształcenia zarejestrowanych po 24 lutego 2022 r. wynosi **35 036**, w tym na studiach stacjonarnych, dla których język kształcenia to polski – 22 202.

Łączna liczba pracowników posiadających obywatelstwo ukraińskie, którzy po 24 lutego 2022 r. otrzymali zatrudnienie w charakterze nauczycieli akademickich, innych osób prowadzących zajęcia, osób prowadzących działalność naukową oraz osób biorących udział w jej prowadzeniu wynosi **507**.

POLSKIE PRZEWODNICTWO WE WSPÓLNYM KOMITECIE MINISTRÓW CEEPUS ORAZ PODPISANIE W WARSZAWIE POROZUMIENIA CEEPUS IV

Polska objęła przewodnictwo we Wspólnym Komitecie Ministrów Środkowoeuropejskiego Programu Wymiany Uniwersyteckiej CEEPUS w 2021 r. Program CEEPUS jest dla nas drugim co do wielkości wielostronnym programem współpracy w obszarze szkolnictwa wyższego (po programie Erasmus+).

Polskie przewodnictwo w latach 2021-2023 przypadło na okres intensywnej pracy i wielostronnych negocjacji pomiędzy 15 krajami regionu. Ich głównym celem było wypracowanie tekstu nowego porozumienia CEEPUS IV, umożliwiającego płynne przejście z programu CEEPUS III do CEEPUS IV w 2025 r.

Na zakończenie polskiego przewodnictwa ministrowie ds. szkolnictwa wyższego z 15 krajów

regionu (Albania, Austria, Bułgaria, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Czarnogóra, Czechy, Macedonia Północna, Mołdawia, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia, Serbia, Węgry) podpisali nowe Porozumienie CEEPUS IV. Stwarza ono odpowiednie ramy prawne nie tylko do rozwoju dotychczasowej regionalnej współpracy w ramach programu, ale także daje nowe możliwości dla krajów regionu w zakresie wymiany akademickiej, rozwoju młodej kadry naukowej oraz prowadzenia badań naukowych.

WSPARCIE BIAŁORUSKIEJ OPOZYCJI PO WYDARZENIACH W 2020 R.

- ▶ Program stypendialny im. K. Kalinowskiego III – „Solidarni z Białorusią” dla obywateli białoruskich relegowanych z uczelni z przyczyn politycznych.

Wspieramy obywateli Białorusi, którzy chcą podjąć studia lub staże na polskich uczelniach. Program jest realizowany przez Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego (SEW UW) na zlecenie Ministerstwa Edukacji i Nauki. W odpowiedzi na sytuację polityczną na Białorusi zdecydowano o uruchomieniu dodatkowego naboru – zarówno do Programu KK I (studia w różnych uczelniach w całej Polsce), jak i Programu KK II (roczne staże w Warszawie). Przyjmowanie aplikacji rozpoczęło się 31 sierpnia 2020 r. Dodatkowo uruchomiono nabory w 2021 r., 2022 r. i 2023 r.

Beneficjenci programu są kierowani na przygotowawcze kursy języka polskiego, po których będą mogli rozpocząć studia I stopnia, studia II stopnia lub staże czy podyplomowe studia wschodnie na polskich uczelniach publicznych. Docelowo w trakcie realizacji projektu wszyscy beneficjenci mają uzyskać status studenta, zaś efektem programu ma być uzyskanie przez nich statusu absolwenta uczelni.

- ▶ Projekt „Wolny Uniwersytet Białoruski”

Projekt realizowany na zlecenie MEiN we współpracy z Fundacją Wolny Uniwersytet Białoruski (WUB) w Warszawie ma na celu tworzenie bazy współczesnego nauczania na odległość. Jest wspierany przez grupę znanych osób ze społeczeństwa demokratycznego na Białorusi.

Program zakłada kształcenie przede wszystkim na studiach typu „blended learning” (wykłady na odległość oraz zjazdy w Polsce), co zwiększa szansę na pozostawanie wykształconych specjalistów na Białorusi, nawiązywanie kontaktów z polskimi ekspertami i naukowcami w określonej dziedzinie oraz wykorzystywanie tej wiedzy w życiu społecznym i gospodarczym swojego kraju. WUB jest kontynuacją i rozszerzeniem dotychczasowych form pomocy polskiej i daje szansę na edukację europejską także dla absolwentów uniwersytetów białoruskich.

- ▶ „Solidarni z Białorusią – studenci”

Wspólnie z NAWA w roku akademickim 2021/2022 realizowaliśmy działania oferujące obywatelom Białorusi stypendium na kształcenie w polskich uczelniach w trybie stacjonarnym, w języku polskim, na studiach I stopnia i jednolitych studiach magisterskich oraz na studiach II stopnia.

POLSKO-BRYTYJSKIE FORUM NAUKOWE

- ▶ I Polsko-Brytyjskie Forum Naukowe (Warszawa, 13-14 września 2018 r.) – tematyka spotkania objęła całość zagadnień polsko-brytyjskiej współpracy naukowej (dwustronnej i na poziomie Unii Europejskiej).
- ▶ II Polsko-Brytyjskie Forum Naukowe (Londyn, 19-20 września) – tematem przewodnim były kobiety w nauce, technice, inżynierii i matematyce „Women in STEM”.
- ▶ III Polsko-Brytyjskie Forum Naukowe (Warszawa, 12 października 2021 r., wydarzenie w formie on-line) – tematyka dotyczyła zmian klimatycznych, sprawiedliwej transformacji oraz sposobów, w jaki nauka i innowacje mogą pomóc w sprostaniu tym wyzwaniom. Podjęto również tematykę dotyczącą potrzeb młodych naukowców oraz ich wspierania zarówno na poziomie państwowym, jak i instytucjonalnym.
- ▶ IV PL-UK Forum Naukowe w Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu (21 listopada 2022 r., spotkanie w formie hybrydowej) – tematem była nauka dla cyberbezpieczeństwa.

POLSKO-FRANCUSKIE FORUM NAUKI I INNOWACJI

To doroczne spotkanie społeczności naukowej i akademickiej zaangażowanej w polsko-francuską współpracę. Przyświecają mu następujące cele: wzmocnienie wspólnego uczestnictwa w europejskim programie ramowym Horyzont Europa, wymiana doświadczeń i know-how w dziedzinie badań naukowych, uzgadnianie i tworzenie zachęt dla rozwoju współpracy naukowej i technologicznej pomiędzy społecznością akademicką a innowacyjnymi podmiotami przemysłowymi. Dotychczas odbyło się VII edycji tego wydarzenia.

VII Forum odbyło się 12 października 2023 r. w Warszawie i koncentrowało się na problematyce globalnych wyzwań oraz współpracy w sektorze kosmicznym. Wcześniejsze edycje dotyczyły m.in.:

- ▶ sztucznej inteligencji i etyki w badaniach naukowych (2018 r.),
- ▶ współpracy zespołów badawczych z przemysłem innowacyjnym (2019 r.),
- ▶ nowych formuł współpracy w dobie globalnych wyzwań (2021 r.).

WSPÓŁPRACA W RAMACH POLSKO-NIEMIECKIEJ FUNDACJI NA RZECZ NAUKI

Współpracowaliśmy ze stroną niemiecką przy rozstrzygnięciu konkursów na projekty badawcze dotyczące polskiej i niemieckiej kultury pamięci oraz niemieckiej okupacji Polski w ramach Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki. Z końcem kwietnia 2022 r. rozstrzygnięte zostały konkursy na projekty badawcze, których tematyka została zaproponowana przez polskich przedstawicieli w Fundacji i zatwierdzona podczas posiedzenia Kuratorium. Polsko-Niemieckiej Fundacji na Rzecz Nauki w 2021 r. Do realizacji wyłoniono 2 projekty badawcze, które uzyskują wsparcie w okresie 3-4 lat.

Projekty badawcze realizowane w ramach konkursów specjalnych służą nie tylko pogłębieniu, zbliżeniu i współpracy polsko-niemieckiej, lecz także prezentowaniu polskiej polityki historycznej w kontekście upamiętnienia i prac na rzecz zadośćuczynienia polskim ofiarom i stratom poniesionym podczas II wojny światowej. Ich finansowaniu służy zawarta 21 czerwca 2023 r. umowa międzynarodowa o współpracy w ramach Polsko-Niemieckiej Fundacji na rzecz Nauki.

MEMORANDUM O POROZUMIENIU MIĘDZY MINISTREM NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO RP A FEDERALNYM MINISTREM NAUKI, BADAŃ I GOSPODARKI REPUBLIKI AUSTRII O WSPÓŁPRACY W DZIEDZINIE NAUK HUMANISTYCZNYCH I SPOŁECZNYCH

Współpraca była realizowana do 2022 r. za pośrednictwem Instytutu Nauk o Człowieku (IWM) w Wiedniu. IWM jest niezależną jednostką naukową w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych, działającą w oparciu o austriackie prawo o stowarzyszeniach. Jego założycielem i pierwszym wieloletnim dyrektorem był polski uczonek prof. Krzysztof Michalski, a wśród współzałożycieli byli ks. Józef Tischner oraz papież Jan Paweł II.

Instytut od początku przyczynia się do wymiany intelektualnej między Wschodem (w tym Polską) i Zachodem. Inspiruje dialog pomiędzy środowiskiem akademickim a społeczeństwem oraz pomiędzy różnymi dyscyplinami i szkołami myślenia. W wielu programach badawczych Instytutu Polska zajmuje wysoką pozycję. Dotyczą one historii, kultury, polityki, społeczeństwa obywatelskiego, rozwoju gospodarczego. Trwają negocjacje dotyczące nowego porozumienia o współpracy.

RATYFIKACJA UMOWY USTANAWIAJĄCEJ EUROPEJSKIE LABORATORIUM BIOLOGII MOLEKULARNEJ (EMBL)

Od 2019 r. Polska jest członkiem Europejskiego Laboratorium Biologii Molekularnej (ang. EMBL). To międzynarodowa organizacja badawcza państw europejskich specjalizująca się w prowadzeniu badań podstawowych w dziedzinie nauk przyrodniczych. Europejskie Laboratorium Biologii Molekularnej (EMBL) jest jedną z najwyżej cenionych organizacji naukowych w Europie, co potwierdzają profesjonalne rankingi. EMBL jest wspierane finansowo i nadzorowane przez 27 państw, które wnoszą składki do budżetu organizacji proporcjonalne do PKB.

EMBL podpisało umowy partnerskie w kilku krajach członkowskich, w tym z Instytutem Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN (jako instytucją naukową o międzynarodowej renomie), w ramach Międzynarodowej Agendy Badawczej: „Center of Excellence for Neural Plasticity and Brain Disorders: BRAINCITY”.

UMOWA ERCE UNESCO W SPRAWIE EKOHYDROLOGII

Ekohydrologia jest dynamicznie rozwijającym się na świecie kierunkiem badawczym, opracowanym w ramach Międzynarodowego Programu Hydrologicznego UNESCO (UNESCO IHP). Polscy naukowcy odegrali zasadniczą rolę w fazie formułowania oraz rozwijania tej koncepcji, prowadzenia prac badawczych i popularyzacji oraz rozpowszechniania wyników badań i wiedzy.

Na mocy porozumienia pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Organizacją Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury (UNESCO) pod auspicjami UNESCO, działa Europejskie Regionalne Centrum Ekohydrologii Polskiej Akademii Nauk (ERCE PAN) w Łodzi. Instytucja promuje osiągnięcia polskiej nauki, dzieli się doświadczeniami, know-how oraz najlepszymi praktykami z partnerami zagranicznymi.

RELACJE DOTYCZĄCE NAUKI SZKOLNICTWA WYŻSZEGO Z PAŃSTWAMI POZA UE

- ▶ **USA** – Podpisaliśmy umowę między Rządem RP a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o współpracy naukowo-technicznej, która stanowi podstawę dla wszelkich projektów i wspólnych przedsięwzięć realizowanych przez naukowców z obu krajów. Będzie ona obowiązywała do 2028 r. Do istotnych korzyści wynikających z uregulowania współpracy należą m.in.:
  - możliwość rozwijania kontaktów między naukowcami na różnych etapach ich karier,
  - bezpośrednie kontakty, udział w konferencjach i spotkaniach eksperckich czy wspólne prowadzenie badań naukowych,
  - nawiązanie bliższej współpracy między polskimi i amerykańskimi agencjami rządowymi dystrybuującymi fundusze na badania naukowe obejmujące wypracowanie mechanizmów współfinansowania polsko-amerykańskich projektów badawczych.
- ▶ **Ukraina** – Realizacja wieloletniego programu (od 2018 r.) pod nazwą „Polsko-ukraińska współpraca instytucji przedstawicielskich reprezentujących rektorów na rzecz doskonalenia działania uczelni”.
- ▶ **Izrael** – Utworzyliśmy Interdyscyplinarny Ośrodek Studiów Polskich na Uniwersytecie w Hajfie, który zaczął funkcjonować 1 października 2021 r. IOSP oferuje szerokie spektrum kursów akademickich dotyczących Polski w różnych kontekstach, programy edukacyjne i badawcze. Ośrodek będzie także organizował wydarzenia promujące historię i dziedzictwo Polski oraz jej sztukę współczesną, literaturę i naukę oraz realizował polsko-izraelskie projekty naukowe.
- ▶ **Palestyna** – Podpisaliśmy Memorandum o Porozumieniu między Ministrem Edukacji i Nauki Rzeczypospolitej Polskiej a Ministrem Szkolnictwa Wyższego i Badań Naukowych Palestyny w dziedzinie szkolnictwa wyższego i nauki. W wyniku porozumienia strona polska przyjmie rocznie do pięciu obywateli Palestyny na studia pierwszego stopnia, a strona palestyńska przyjmie rocznie do pięciu polskich obywateli na staże, wizyty badawcze lub kursy letnie.
- ▶ **Chiny** – 21 czerwca 2016 r. podpisaliśmy list intencyjny w sprawie współpracy w dziedzinie badań i rozwoju między Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Nauki i Technologii Chińskiej Republiki Ludowej. Podpisanie listu umożliwiło prowadzenie wspólnych konkursów badawczych przez NCBR.
- ▶ **Mongolia** – Podpisaliśmy „Program współpracy między Ministrem Edukacji i Nauki Rzeczypospolitej Polskiej a Ministerstwem Edukacji i Nauki Mongolii w dziedzinie szkolnictwa wyższego”. Współpraca dotyczy wzajemnego kierowania stypendystów na studia oraz staże naukowe, wymiany doświadczeń w zakresie problematyki szkolnictwa wyższego oraz promocji nauczania języków, historii i kultury obu krajów.
- ▶ **Rosja** – Wypowiedzieliśmy 3 umowy z Federacją Rosyjską po agresji Rosji na Ukrainę
  - Umowa o utworzeniu Zjednoczonego Instytutu Badań Jądrowych, podpisana w Moskwie 26 marca 1956 r.,
  - Porozumienie o utworzeniu Międzynarodowego Centrum Informacji Naukowej i Technicznej podpisane 27 lutego 1969 r. w Moskwie,
  - Porozumienie między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Federacji Rosyjskiej o współpracy w dziedzinie nauki i techniki, podpisane w Warszawie 25 sierpnia 1993 r.

UDZIAŁ POLSKICH BADACZY W PROGRAMIE COST

COST to Europejski Program Współpracy w Dziedzinie Badań Naukowo-Technicznych (European Cooperation in Science and Technology). Mechanizm COST stanowi ugruntowaną formułę transnarodowej współpracy, która jest prowadzona za pośrednictwem sieci finansowanych krajowo badań (Akcje COST) na wszystkich polach nauki i technologii.

Od 2016 r. widać stały wzrost udziału polskich badaczy w Akcjach COST, jak również udziału w gremiach zarządzających czy też podejmujących funkcje liderów akcji. Tylko w 2023 r. były realizowane 332 akcje z udziałem badaczy z Polski, co stanowi 97,6 proc. udziału w Akcjach COST. Rekordowa na przestrzeni 6 lat jest też liczba polskich członków Komitetów Zarządzających Akcjami COST – to 599 badaczy, a 88 badaczy zajmuje stanowiska liderów Akcji.

DZIAŁANIA NA RZECZ UKRAINY

- ▶ Skierowaliśmy list Ministra Edukacji i Nauki Przemysław Czarnka do rektorów uczelni nadzorowanych przez MEiN z prośbą o wsparcie ukraińskich studentów i naukowców, którzy wobec narastającego konfliktu będą zmuszeni przerwać studia oraz prowadzenie badań, a po przyjeździe do naszego kraju będą ubiegali się o przyjęcie na polskie uczelnie.
- ▶ Uruchomiliśmy infolinię oraz adres mailowy dla obywateli polskich studiujących w Ukrainie i przybywających obywateli ukraińskich.
- ▶ Prowadziliśmy cykliczne spotkania w formule on-line ministrów edukacji i nauki Polski i Ukrainy.
- ▶ Zapewniliśmy polskim i ukraińskim studentom (kształcącym się dotychczas na uniwersytetach w Ukrainie) możliwości kontynuowania studiów dzięki współpracy MEiN z Ministerstwem Zdrowia (przypisanie do uczelni wszystkich studentów).
- ▶ Uruchomiliśmy chatbot informacyjny w języku polskim i ukraińskim. Narzędzie pozwalało uzyskać informacje związane z przyjęciem na studia, pomocą materialną dla studentów czy podejmowaniem pracy w polskich uczelniach lub instytutach naukowych.
- ▶ Uruchomiliśmy dwie odsłony specjalnego programu NAWA „Solidarni z Ukrainą”.
  - W ramach zadania „Solidarni z Ukrainą - studenci i doktoranci” została zapewniona ciągłość kształcenia ukraińskim uchodźcom – studentom i doktorantom, którzy po 24 lutego 2022 r. przyjechali do Polski.
  - W ramach zadania „Solidarni z Ukrainą – Uniwersytety Europejskie” uczelnie nadzorowane przez MEiN, które są wpisane w skład sojuszu Uniwersytetów Europejskich, wyłonionych w ramach konkursów ogłoszonych przez Komisję Europejską oraz współpracujące z partnerską uczelnią lub uczelniami z Ukrainy otrzymały wsparcie finansowe na współpracę akademicką z uczelniami ukraińskimi, która będzie komplementarna do działań podejmowanych przez polską uczelnię w ramach sojuszu Uniwersytetu Europejskiego. W pierwszej edycji (realizowanej w 2023 r.) wsparcie otrzymało 18 uczelni, a drugą edycję (zaplanowaną na rok 2024) będą realizowały 23 uczelnie.
- ▶ Umożliwiliśmy beneficjenci Programu PROM – Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej rozszerzenie projektu o działania adresowane do studentów i doktorantów z Ukrainy, aby mogli kontynuować studia, prowadzenia prac nad rozprawą doktorską lub odbycie innych dowolnych form kształcenia w polskich uczelniach i instytutach (maksymalnie przez 6 miesięcy, a więc do końca marca 2023 r.).
- ▶ Zaproponowaliśmy liczne elastyczne rozwiązania i udogodnienia, które znalazły się specustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

UZNAWANIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH I AKADEMICKICH

Dokonaliśmy implementacji przepisów europejskich dotyczących uznawania kwalifikacji zawodowych oraz analizy proporcjonalności przed przyjęciem nowych regulacji dotyczących zawodów do krajowego porządku prawnego.

Podpisaliśmy umowy międzynarodowe w sprawie uznawania kwalifikacji uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego z Chinami, Słowacją oraz Litwą, jak również Deklarację Państw Grupy Wyszehradzkiej w sprawie wzajemnego uznawania kwalifikacji związanych z uzyskaniem wyższego wykształcenia w celu dalszego kształcenia.

AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA

Jej podstawowym celem jest realizacja Narodowego Programu Kopernikańskiego poprzez wzmocnienie pozycji polskiej nauki na arenie międzynarodowej. Obejmuje on głównie: finansowanie badań naukowych, w tym przyznawanie Stypendiów Kopernikańskich oraz Grantów Mikołaja Kopernika, przyznawanie Nagród Kopernikańskich, powoływanie i finansowe wspieranie Ambasadorów Akademii Kopernikańskiej, organizację Światowego Kongresu Kopernikańskiego, wspieranie Szkoły Głównej Mikołaja Kopernika.

Działalność Akademii w roku 2023 r. polegała m.in. na: zorganizowaniu Światowego Kongresu Kopernikańskiego, który zgromadził 5 laureatów Nagrody Nobla, 700 uczestników oraz 130 dziennikarzy; wręczeniu dwóch Nagród Kopernikańskich.

Obecnie Akademia przeprowadza dwa konkursy: dla absolwentów uczelni wyższych z tytułem magistra na najlepszy tekst z zakresu bankowości centralnej oraz konkurs na najlepszą pracę doktorską z zakresu nauk ekonomicznych. Oba konkursy przewidują przyznanie pięciu nagród.

Utworzona w 2023 r. **Szkoła Główna Mikołaja Kopernika** ma za zadanie kształcenie nowych badaczy oraz prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych. Docelowo będzie integrowała działalność 5 Kolegiów: (1) Astronomii i Nauk Przyrodniczych w Toruniu, (2) Nauk Medycznych w Olsztynie, (3) Nauk Ekonomicznych i Zarządzania w Warszawie, (4) Filozofii i Teologii w Krakowie oraz (5) Nauk Prawnych w Lublinie.

W roku akademickim 2023/2024 kształcenie w Szkole Doktorskiej prowadzone jest w dyscyplinach: ekonomia i finanse, filozofia, nauki teologiczne, nauki medyczne, nauki prawne.

Ministerstwo
Edukacji i Nauki
